A KNJ

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto X. - Štev. 88 (2707) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. TRST, sreda 14. aprila 1954 Cena 20 lir

NE SAMO 420.000 KV. M, TEMVEČ KAR 3,000.000 KV. M IMAJO V SPODNJEM BREGU RAZNARODOVALNI RAZLAŠČEVALCI V NAČRTU ZA RAZLASTITEV Z IZGOVOROM ZGRADITVE «STANOVANJSKEGA DELA» ZAVELJSKEGA INDUSTRIJSKEGA PRISTANIŠČA, ČEPRAV JE ZE DO SEDAJ VEČ NOVIH PODJETIJ POD STEČAJEM!

TODA VEDO NAJ, DA SO SE PRI TEM SVOJEM RAČUNU BREZ KRČMARJA HUDO' USTELI!

Ves spodnji Breg nameravajo razlastiti

V načrtu je razlastitev še treh milijonov kvadratnih metrov slovenske zemlje poleg dosedanjih dveh milijonov

Zahteva dr. J. Dekleve v obč. svetu

Na včerajšnji seji občinskega sveta so svetovalci dr. Jože Dekleva, Gombač in dr. Pogassi posredovali glede novih zahtev Ustanove za industrijsko pristanišče v Žavljah, ki hoče razlastiti kmetije pri Domju, na Kolonkovcu in del Vinogradov v Ricmanjih. Svetovalec Gombač je zahteval od podžupana Visintina, ki je predsedoval seji, da na eni od prihodnjih sej odgovori na njegovo interpelacijo glede omenjenih razlastitev in poudaril, da gre tu za gospodarsko, socialno in narodnostno vprašanje prizadetih kmetov. Svetovalec Pogassi pa je zahteval odložitev razlastitve, ker ne odgovarja potrebam in je v industrijskem pristanišču še mnogo neizkoriščenih zemljišč. Protestiral je tudi proti nizki ceni, ki jo ponujajo kmetom in zahteval takojšnje zaključevanje občinskega odbora za to vprašanje. Podžupan Visintin je takoj omenil, da se ne more iz tega delati «nacionalističnega» vprašanja, ker je to samo «izvrševanje načrtov» industrijskega pristanišča, «ki hoče dobiti prostor za zidanje stanovanjskih hiš za delavce zaposlene v novih industrijskih podjetjih».

Te njegove trditve je odločno zavrnil dr. Jože Dekleva, ki je poudaril, da soglaša z devema predgovornikoma in da se pridružuje predloženi interpelaciji. Dejal je, da je njegovo posredovanje samo tolmačenje zaskrbljenosti kmetov, ki jim grozi razlastitev za tako imenovano «stanovanjsko področje» industrijskega pristanišča.

«Hotel bi samo dodati — je dejal dr. Dekleva — da so nekateri zemljišči sami naši sovaščani, da gre za 300 kmetov, od katerih bi jih okrog 100 izgubilo popolnoma vse. Kmetje so prepričani, da bodo na sedanji razvoj industrijskega pristanišča, razširitev ni potrebna in da jo je treba preprečiti. Sedaj ima razlastitev lahko samo špekulativen in celo raznarodovalni značaj.

Dejstvo je, da je po poročilu tiskovna štev. 9 Ustanove za industrijsko pristanišče v 19 do sedaj zgrajenih podjetjih zaposlenih samo 600 delavcev in uslužbencev. Ko pa bodo dograjili še 11 novih podjetij, ki so sedaj v gradnji, bo v industrijskem pristanišču zaposlenih skupno komaj okrog 1100 uslužbencev.

Že iz samega tega dejstva sledi, da so nove razlastitve nepotrebne in da se hočejo izvesti kljub temu, da so perspektive razvoja industrijskega pristanišča zelo omejene in da bi to povzročilo ogromno škodo našim kmetom.

Pridružujem se predlogom interpelacije in zahtevam tajnika posredovanje pri Ustanovi za industrijsko pristanišče, da se izločijo iz razlastitve vsa ona zemljišča, ki so namenjena stanovanjskemu področju, dokler ne bodo te razlastitve postale res nujne zaradi dejanskega razvoja industrijskega področja».

V sejni dvorani smo včeraj opazili tudi precejšnje število prizadetih kmetov, ki so pazljivo poslušali zahteve svetovalcev. To je najboljši dokaz, da naši slovenski kmetje s Domju, na Kolonkovcu, v Ricmanjih in povsod, kjer jim hočejo razlastitev rodne grude, budno sledijo poteku dogodkov in vodijo borbo za svoj obstanek, ki je tudi obstanek vsega Slovencev na njihovih rodnih tleh.

Toda razlastitve v korist Ustanove industrijskega pristanišča so se šele začele. Po uradnih načrtih bo celotno področje industrijskega pristanišča, ko bo dokončano, obsegalo okrog 5 milijonov kv. metrov zemljišča. Sedanji obseg industrijskega pristanišča pa ne presega niti 2 milijona kv. metrov, kar pomeni, da nameravajo razlastiti še manjmanj 3 milijone kv. metrov slovenske zemlje pri Domju, pod Kolonkovcem, v Ricmanjih, Boljuncu, Dolini, Zavljah itd. V poštev pa naj bi prišle najboljše njive okrog Domja, Boljunca in Doline, to se pravi, vsa plodna ravnina pod Bregom.

Zato je nujno, da se sedanji borbi ogroženih kmetov pridružijo vsi slovenski kmetje dolinske občine, ki jim ravno tako grozi nevarnost, da jim zasežejo najboljše njive in jih izženejo z rodne zemlje.

Načrti za ureditev urbanističnega dela industrijskega pristanišča so samo izgovor iredentističnih politikantov, ki hočejo s to ustanovo poitalijančiti vso slovensko zemljo, ki prav pri Žavljah sega do morja. Z nasilnimi razlastitvami hočejo iredentisti ustvariti takoimenovani «nepretrgan italijanski nacionalni pas» do Milj, da bi Slovence potisnili ob kraške bregove.

Ne samo vse prizadete, temveč vse slovensko ljudstvo opozarjamo na poziv dveh stanovskih organizacij, ki smo ga na tem mestu objavili včeraj in v katerem je ponovno poudarjeno: uspeh akcije proti novemu valu razlaščevanja je odvisen od enotnega in brezkompromisnega nastopa! Zato je nujno in za narodnostni ter sam življenjski obstanek našega človeka neobhodno potrebno, da se vsi pridružimo tej akciji, v prvi vrsti pa lastniki zemlje vsega spodnjega Brega, ki je v načrtu, da pride na vrsto takoj po delni ali popolni nameravani razlastitvi zgoraj omenjenih čez 300 kmetij.

Povejmo odločno in jasno vsem raznarodovalnim razlaščevalcem, da naš človek svoje zemlje ne da in jo tudi ne bo dal, ker hoče na njej ostati in noče, da bo postala plen tujca!

Varnostni svet razpravlja o odnosih med Izraelom in Jordanijo

NEW YORK, 13. — Varnostnem svetu OZN so včeraj nadaljevali s proučevanjem vprašanj odnosov med Izraelom in arabskimi deželami. Vendar se tudi na včerajšnji štiriurni seji na večerajšnji seji ni zbližalo stališče zahodnih velesil (ki zagovarjajo splošno debato o izraelsko-jordanski napetosti) in med stališčem arabskih dežel, ki jih podpira ZSSR in ki bi hoteli omejiti diskusijo na posamezne obmejne incidente.

SVETOVNI TISK POUDARJA VELIKO POMEMBNOST PRIJATELJSKEGA OBISKA MARŠALA TITA V TURČIJI

Maršal Tito odlikoval predsednika turške republike z redom Jugoslov. velike zastave

Danes svečan sprejem na čast visokemu gostu - Jutri tiskovna konferenca K. Popovića

ANKARA, 13. — Predsednik jugoslovanske republike, ki je na prijateljskem obisku v Turčiji, je bil danes opoldne gost predsednika turške republike Bajara. Z jugoslovanske strani so prisostvovali kosilu državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popovič, glavni tajnik predsednika republike Jože Vilfan, jugoslovanski veleposlanik v Ankari Miša Pavičevič in ostali člani spremstva. S turške strani je bil prisoten predsednik velike narodne skupščine Koraltan, predsednik vlade Menderes, zunanji minister Keprulu in številne druge turške osebnosti. Po kosilu sta imela šefa obeh prijateljskih držav uradne razgovore.

Nekaj po 17. uri je maršal Tito sprejel šefe diplomatskih zastopstev, akreditirane v Turčiji.

Dopoldne je predsednik Tito položil venec na grob ustanovitelja turške republike Kemala Ataturka.

Predsednik turške republike Bajar je priredil danes zvečer v svoji rezidenci Čankaja svečano večerjo in banket v čast predsednika jugoslovanske republike. Svečanega banketa, ki se je pričel ob 22.30, so se udeležili številni visoki zastopniki turškega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja ter predstavniki tiska. Na banketu je maršal Tito izročil predsedniku Bajaru red Jugoslovanske velike zastave, to je najvišje jugoslovansko odlikovanje, ki ga podeluje Jugoslavija visokim osebnostim tujih držav. Poleg odlikovanja Jugoslovanske velike zastave je maršal Tito izročil Bajaru in njegovi soprogi svoje osebno darilo in darilo svoje soproge.

Po vesteh iz Ankare bo maršal Tito jutri dopoldne obiskal vojaško akademijo v Ankari, popoldne pa bo prisostvoval svečanemu kosilu, ki ga v njegovo čast priredi predsednik velike turške narodne skupščine Refik Koraltan. V popoldanskih urah bo maršal Tito prisostvoval tudi veliki vojaški paradi turških oboroženih sil na hipodromu v Ankari.

Jutri zvečer pa priredi jugoslovanski veleposlanik v turški prestolnici Pavičevič svečano večerjo v čast predsednika republike, ki se je bodo udeležili najvišji zastopniki Turčije, na čelu s predsednikom Bajarom. Po večerji se bo ob 22.30 pričel svečan sprejem, na katerega so povabljeni številni zastopniki turškega političnega in javnega življenja ter predstavniki tiska. Zelo verjetno je, da bo v četrtek popoldne jugoslovanski državni tajnik Koča Popovič imel tiskovno konferenco. V četrtek zvečer pa bo v gledališču v Ankari svečana predstava v čast maršalu Titu.

ATENE, 13. — Vsi današnji grški listi in radijske postaje so objavili vesti o prihodu predsednika Tita v Ankaro, v katerih poudarjajo, da so visokega jugoslovanskega gosta prisrčno sprejeli predsednik turške republike Bajar, predsednik vlade Menderes in druge turške osebnosti. Listi objavljajo izvlečke iz Titovega pozdravnega govora. Vladni list «Apogeomatiki» piše, da bodo ankarski razgovori pripomogli k utrditvi vezi in sodelovanja med tremi državami. List «Mea» pričakuje, da se bodo med bivanjem maršala Tita v Turčiji razgovarjali poleg drugega tudi o nekaterih vprašanjih vojaškega sodelovanja. Vsi listi pa poudarjajo, da je turški tisk toplo pozdravil prihod maršala Tita.

WASHINGTON, 13. — Tudi ameriški tisk posveča veliko pozornost obisku maršala Tita v Turčiji. V splošnem poudarja, da je to znak nadaljnjega zbliževanja članic balkanskega sporazuma. «New York Times» poudarja, da je voditelj jugoslovanske države po prihodu v Ankaro v prvi vrsti izrazil priznanje zavezništvu Grčije, Turčije in Jugoslavije. List navaja izjavo predsednika Tita, da balkanski pakt izraža želje treh narodov in njihovih vlad, ki so ta pakt podpisale. «New York Times» poroča o velikih simpatijah, ki jih v Turčiji goje do Jugoslavije. Hkrati poudarja, da bo obisk maršala Tita prispeval k nadaljnji okrepitvi takih dobrih odnosov.

«New York Herald Tribune» pa poudarja, da so jugoslovanskega voditelja s simpatijami sprejeli v Turčiji, sprejel pa ga je predsednik republike Bajar in predsednik turške vlade Menderes.

Sodelovanje med Turčijo in Jugoslavijo: 10. aprila je bil v Beogradu podpisan trgovinski sporazum med obema deželama.

SPORAZUM MED DULLESOM IN EDENOM kompromis med stališčem Anglije in ZDA

Skupno poročilo po razgovorih napoveduje sklenitev obrambnega sistema za južnovzhodno Azijo in Zahodni Pacifik, ne omenja pa «skupnega poziva»

Kitajski - Ostri laburistični nastopi proti sporazumu v spodnji zbornici - Bevan o sistemu za vsiljevanje kolonializma azijskim narodom Dulles v Parizu

LONDON, 13. — Med stalnim hrupom iz laburističnih klopi je danes Eden čital v spodnji zbornici skupno angleško-ameriško poročilo o londonskih Dullesovih razgovorih z angleškim zunanjim ministrom. V istem času je Dulles na londonskem letališču, od koder je ob 15.37 odpotoval v Pariz, izjavil, da je bil z njegovimi razgovori z Edenom «odstranjen vsak nesporazum» in da so bili to «najboljši razgovori», kar jih je imel z Edenom. Izrazil je tudi prepričanje, da bo sporazum, do katerega sta prišla ob zaključku razgovorov, v prihodnje zelo ugodno vplival ne le na odnose med ZDA in Veliko Britanijo, temveč tudi na vse dežele, ki so zainteresirane v jugovzhodni Aziji.

Skupno poročilo o razgovorih, ki je bilo ob istem času objavljeno tudi v Washingtonu, pravi: «Naši državi sta pripravljeni sodelovati, skupno z ostalimi najbolj zainteresiranimi državami, pri proučevanju perspektiv za možnost, da se v okviru Listine OZN ustanovi sistem kolektivne obrambe, ki naj zavaruje mir, varnost in svobodo v jugovzhodni Aziji in na zahodnem Pacifiku. Obžalujemo, da prav tik pred pričetkom konference v Ženevi komunistične sile v Indokini vedno bolj razvijajo svojo delavnost, ki se spreminja v širok spopad s silami Francoske zveze. Komunistične sile poskušajo vreči zakonito vlado v Vietnamu, našo zaveznico in od nas priznano, in so poleg tega napadle Laos in Kambodžo. Zavedamo se, da ta delavnost ne le ogroža neposredno zainteresirane, temveč spravlja v nevarnost tudi mir in varnost v vsej južnovzhodni Aziji in na zahodnem Pacifiku, kjer imata naši dve državi, enako kot druge prijateljske in zavezniške dežele, življenjske interese.

Upamo, da bo ženevska konferenca pripeljala do obnovitve miru v Indokini. Na drugi strani smo prepričani, da bo perspektiva ustvarjanja obrambne enotnosti v vsej južnovzhodni Aziji in na zahodnem Pacifiku prispevala k častnemu miru v Indokini.»

«Razpravljali smo tudi o napredku, ki je bil dosežen na področju atomske energije,» dodaja poročilo in spominja, da je 19. marca ameriška vlada izročila sovjetskemu veleposlaniku v Washingtonu konkretne predloge k Eisenhowerjevemu načrtu za miroljubno uporabo atomske energije. Poročilo dodaja, da Sovjetska zveza doslej še ni odgovorila, in pravi nato, da je britanska vlada, s katero se je Washington poprej posvetoval, popolnoma odobrila besedilo ameriških predlogov.

Zadnji del poročila, ki govori o atomski energiji, pravi, da se je ameriška vlada o svojih predlogih posvetovala tudi «z drugimi prijateljskimi državami». Poročilo pravi tudi: «Obenem smo vzeli na znanje, da je britanski predstavnik pri OZN, ob podpori ameriškega in francoskega delegata, predlagal, naj se čimprej skliče podkomisija OZN za razorožitev.»

Ko je Eden prečital poročilo, je pojasnil, da predvideva azijsko zavezništvo, o katerem se je razgovarjal z Dullesom, sistem, ki je podoben atlantskemu zavezništvu v Evropi.

Eden je moral čitanje poročila večkrat za dalj časa prekiniti zaradi ostrih laburističnih medklicev in protestov. Posebno ostra je bila bevanistična levica. Oni del poročila, ki govori o ustanovitvi obrambnega sistema v južnovzhodni Aziji, je bil sprejet z dolgo se ponavljajočimi vzkliki: «Sramota!», medtem ko so na Edenove besede, da bo ustanovitev tega sistema prispevala k častnemu miru v Indokini, laburisti odgovorili s klici: «Oslarija!» in z očitki, da je prav s tem sporazumom dosega miru kompromitirana.

V imenu opozicije je ...ttlee postavil Edenu več vprašanj; na eno izmed njih je Eden odvrnil, da nedvomno nobena podobna obrambna organizacija ne bi mogla uspešno delovati, če narodi, ki v njej sodelujejo, ne bi uživali potrebne svobode in neodvisnosti, da sami izrazijo svojo voljo. Attlee je dejal, da je zadovoljen samo z onimi Edenovimi odgovori, ki se tičejo ukrepov za miroljubno uporabo atomske energije.

V ozračju, ki je bilo že precej razgreto, je nato govoril voditelj laburistične levice Aneurin Bevan, ki je dejal, da bodo Edenove besede «soglasno tolmačili kot znak kapitulacije Velike Britanije pred pritiskom ZDA» in da bodo v večini javnega mnenja povzročile veliko vznemirjenost, ker se v južnovzhodni Aziji ustvarja nov NATO z namenom, da vsili kolonialno gospostvo Evropcev določenemu številu narodov tega področja.

Levi laburist Desmond Donnelly je odkrito obtožil Edena, da je sklenil sporazum, ki predstavlja «premišljen poskus sabotiranja konference v Ženevi».

Eden se je branil s pripombo, da bodo verjetno očitki kapitulacije, toda pred angleškim stališčem, leteli na Dullesa, ko se bo vrnil v Ameriko; prosil je poslance, naj pozorno proučijo sporazum O Bevanovi omembi kolonializma pa je dejal, da ima Anglija «interese na Malajskem prav tako, kot jih ima v mnogih drugih krajih sveta».

Besedilo uradnega poročila nikjer ne omenja morebitnega skupnega poziva pekinški Kitajski, ki ga je hotel Dulles poslati še pred začetkom ženevske konference, medtem ko so se včeraj razširili glasovi, da bi Angleži to hoteli šele v primeru, ko bi ženevska konferenca doživela neuspeh. V neki meri pa ta poziv nadomešča objava sklepa o ustanovitvi južnovzhodnoazijskega obrambnega sistema, v taki obliki in prav v času pred konferenco v Ženevi.

Eden in Dulles sta imela danes predpoldne še en razgovor, ki je trajal dve uri. Na njem sta govorila o azijskih vprašanjih in odobrila besedilo skupnega poročila, ki predstavlja po mnenju londonskih političnih krogov kompromis med stališči obeh vlad.

Glede poziva Kitajski pravijo v istih krogih, da sta se Dulles in Eden sporazumela, da bi tako «svarilo» poslali šele v primeru neuspeha ženevske konference, pa tudi z upoštevanjem vojaškega položaja v Indokini. Dejstvo, da poročilo skupnega poziva sploh ne omenja, imajo za zmago angleškega stališča. O južnovzhodnoazijskem obrambnem sistemu pa pravijo, da ne gre za nadomestilo za tihomorsko pogodbo «ANZUS» (med Avstralijo, Novo Zelandijo in ZDA), ki je formalno naperjena proti obnovitvi japonskega militarizma.

Čeprav so nekateri to pričakovali, poročilo ne omenja vprašanj Srednjega vzhoda. Sodili so, da bo poročilo omenjalo željo obeh vlad, da bi Izrael in Jordanija začela pogajanja, ki naj bi preprečila ponavljanje talnih obmejnih incidentov.

Dulles je ob 17. uri prispel v Pariz, kjer je na letališču izjavil, da je potrebno, da «vsi, ki so zaskrbljeni zaradi položaja na Daljnem vzhodu, dokažejo svojo enotnost v zasledovanju skupnega cilja, ki v hitrem koncu vojne v pogojih, ki bi zajamčili svobodo in pravičnost za vse narode tega področja». Dejal je, da to mora biti rezultat ženevske konference in da ga bo tem laže doseči, če se bo pokazala «skupna odločenost za skupno obrambo življenjskih interesov». Nato je ponovil nekaj stavkov iz poročila, ki je bilo v Londonu izdano po njegovih razgovorih z Edenom.

Danes Dulles v Parizu ni imel nobenih razgovorov, pač pa bo imel jutri dva razgovora z Bidaultom in predsednikom vlade Lanielom. Zvečer namerava Dulles že odpotovati v ZDA. Njegovi razgovori bodo tudi v znaku zapletenega položaja, ki je nastal v francoski vladi sami v zvezi z evropsko obrambno skupnostjo in sporazumom o angleškem sodelovanju z njo.

V pariških, dobro obveščenih krogih zatrjujejo, da je ne le možno, temveč tudi verjetno, da se bo Dulles v Parizu sestal tudi s cesarjem Bao Dajem, ki se trenutno mudi v Franciji.

Tristranski razgovori med izvedenci ZDA, Anglije in Francije o določevanju skupnega stališča treh držav na ženevski konferenci, ki bi se morali začeti jutri, so bili preloženi na četrtek. Preložitev je očitno v zvezi z Dullesovim obiskom v Parizu.

Ameriški državni tajnik John Foster Dulles v Londonu. Od leve na desno na londonskem letališču: ameriški veleposlanik Aldrich, Dulles in Eden.

Demonstracije v Britanski Gvajani

GEORGETOWN, 13. — V zadnjih 12 urah je prišlo do večjih demonstracij v Britanski Gvajani zaradi dveh obsodb bivšega ministrskega predsednika in voditelja ljudske napredne strake Jagana in petih drugih vodilnih članov stranke. Najhujši incidenti so bili v mestu Port Mourant odkoder je Jagan doma. Policija je morala večkrat uporabiti solzilne bombe. Aretiranih je bilo 45 oseb.

PARIZ, 13. — Obdana z največjo skrivnostnostjo se je danes začela konferenca «COCOM» (koordinacijskega odbora, v katerem so predstavljani vsi člani Atlantske zveze, Zahodna Nemčija in Japonska in katerega naloga je skrbeti za spoštovanje prepovedi izvoza strateškega materiala v vzhodni blok). Delegati morajo proučiti revizijo seznama blaga, za katerega je doslej veljala prepoved izvoza, in dosedanje omejitve nekoliko omiliti.

TEHERAN, 13. — Pogajanja med delegacijo glavnih svetovnih petrolejskih družb, ki so stopile v skupni konzorcij za izkoriščanje iranske nafte, in med iransko vlado se bodo začela jutri v predsedstvu perzijske vlade.

PROCES DE GASPERI-GUARESCHI

Sodišče je zavrnilo zahtevo obrambe naj se uvede formalna preiskava o tem, ali je dokument, objavljen v «Candidu», res ponarejen, kot trdi De Gasperi

RIM, 13. — Medtem ko še traja polemika in ugibanje o tem, kdo v demokristjanski stranki je hotel metati vladi polena pod noge pri tajnih glasovanjih o finančnih proračunih (tudi pri včerajšnji ponovitvi glasovanja), se je pozornost tiska in v mnogočem tudi javnega mnenja obrnila na proces, na katerem je na tožbo De Gasperija obtožen odgovorni urednik lista «Candido» Guareschi. Gre za neki dokument, ki ga je «Candido» objavil in o katerem trdi De Gasperi, da je ponarejen.

Ne gre toliko za zanimivost dokumenta samega, (ki naj bi bilo De Gasperijevo pismo Amerikancem iz leta 1944 s pozivom, naj se bombardira Rim), temveč za to, je baje ta dokument del obširnega «dossiera» iz Mussolinijeve zapuščine, ki da vsebuje še druge kompromitirajoče dokumente. Sveženj je zdaj v posesti bivšega republikinskega oficirja De Tome, ki je v Švici; De Toma je odklonil poziv naj pride v Italijo in tam predloži dokumente, izrazil svojo pripravljenost, da jih da na razpolago švicarskemu sodišču, če bi bilo to uradno zahtevano.

Na današnji razpravi je v imenu obrambe odv. Lener zahteval, naj sodišče odloži proces zaradi klevetanja in uvede najprej formalno preiskavo o tem, ali je dokument res ponarejen. De Gasperijevi odvetniki pa so trdili, da je Guareschi obtožen klevete in da ga zaradi tega sodišče mora tudi soditi, ker ima «državljan De Gasperi» pravico, da sodišče zaščiti njegovo častivrednost. Sodišče je sprejelo tezo De Gasperijevih odvetnikov in zavrnilo zahtevo obrambe.

Na popoldanski razpravi sta bila zaslišana obtoženec Guareschi in tožitelj De Gasperi. Guareschi je trdil, da gre za politično borbo, ne za klevete: državljan ne sme s pestjo pobiti drugega državljana, boksar na ringu pa si to sme dovoliti s svojim nasprotnikom. Predvsem pa je Guareschi opozoril na okoliščine pred objavo pisma v «Candidu», ko je poluradna agencija ANSA kar po vrsti objavljala zanikanja in grožnjam podobna opozorila.

KRIZA V FRANCOSKI VLADI zaradi evropske obrambne skupnosti

Podpis konvencije o angleškem sodelovanju z evropsko vojsko - Besedilo konvencije bodo objavili šele jutri - Golisti zavračajo EOS, zaenkrat pa bodo najbrž še ostali v vladi

PARIZ, 13. — Danes dopoldne so na sedežu začasnega odbora evropske obrambne skupnosti predstavniki šestih udeleženih držav podpisali konvencijo, ki določa način sodelovanja med Veliko Britanijo in EOS.

Besedilo dokumenta, ki so ga danes podpisali, bo objavljeno šele jutri, ko ga bo med drugim v angleški spodnji zbornici prečital zunanji minister Eden. Obenem bodo v Londonu objavili dokument v obliki bele knjige. Gre za konvencijo in za dve priloženi izjavi. Vsi trije dokumenti bodo ob istem času objavljeni tudi v Parizu.

Čeprav so določila sporazuma o angleškem sodelovanju z EOS še tajna, zatrjujejo, da se s tem sporazumom Anglija obvezuje, da bo 1. vzdrževala svoje čete na evropski celini, dokler bo trajalo sedanje napeto ozračje, in da se bo posvetovala z evropsko obrambno skupnostjo pred morebitnim umikom čet; 2. postavila te čete pod poveljstvo sil evropske vojske, 3. zagotovila svoje predstavništvo v vseh glavnih organih EOS.

Sporazum o angleškem sodelovanju z EOS so podpisali v imenu Francije Hervé Alphand, predsednik začasnega odbora EOS, v imenu Velike Britanije sir Christopher Steele, stalni predstavnik Anglije pri atlantskem svetu in opazovalec pri začasnem odboru, ter zastopniki Italije, Zahodne Nemčije (zvezni komisar za obrambo Theodor Blank), Belgije, Holandske in Luksemburga v začasnem odboru. Svečanost podpisovanja je bila v palači Chaillot.

Podpis konvencije o sodelovanju Anglije z EOS je sprožil novo krizo v francoski vladi, ki zaenkrat še ni odkrito izbruhnila, ki pa grozi vsak čas pokopati Laniela in obenem resno ogroziti francosko ratifikacijo pogodbe o evropski vojski. Prvič se je zgodilo, da je francoska vlada včeraj uradno razpravljala o vprašanju evropske obrambne skupnosti in da so se zaradi tega pojavila v vladi sami resna nesoglasja. Zvečer se je celo zvedelo, da so nekateri golistični ministri («dissidenti» in «pravoverni») nameravali predložiti predsedniku vlade svojo ostavko Laniel jim je ostavko odsvetoval, da ne bi Francija prišla v neprijeten položaj in da ne bi izbruhnila vladna kriza prav tik pred konferenco v Ženevi in dan pred Dullesovim prihodom v Pariz. Golistični ministri so pristali na Lanielove argumentacije, vendar so sklenili za danes brzojavno sklicati vse golistične poslance, da bi skupno pregledali položaj.

Danes predpoldne je predsednik vlade Joseph Laniel nadaljeval razgovore z golističnimi člani vlade, ki jim je sporočil tudi besedilo svoje izjave ob podpisu konvencije o sodelovanju Anglije z EOS. Po koncu razgovorov je minister brez listnice Corniglion-Molinier v imenu ostalih golističnih ministrov izjavil, da izhaja iz Lanielovih pojasnil, da današnji francoski podpis na konvenciji o odnosih med Veliko Britanijo in EOS nikakor ne prejudicira sklepa francoskega parlamenta in niti vrednosti, ki jo vlada pripisuje temu podpisu. Nadaljeval je: «Kar se tiče nas, lahko rečem, da ne nameravamo sprožiti vladne krize v trenutku, ko je v igri čast Francije in ko njeni najboljši sinovi prelivajo kri v Dien Bien Fuju». Dodal je, da bi bila zelo škodljiva vladna kriza v času pred ženevsko konferenco.

V imenu golističnih disidentov pa je minister Barrachin dejal, da so Lanielove izjave pomirile poslance njegove skupine, ker ostaja Laniel «zvest svoji izjavi pred investituro, da se bo parlamentarna debata o EOS začela šele, ko bo parlament proučil in odobril tako imenovane predhodne pogoje».

Vendar je golistična parlamentarna skupina po dolgi popoldanski seji poudarila svoje popolno nasprotovanje pogodbi o evropski obrambni skupnosti, zlasti pa, da obstanek njenih ministrov v vladi ni v nobenem primeru spravljiv s kakršno koli vladno pobudo, ki naj bi kakor koli pozitivno vplivala na ratifikacijo pariške pogodbe.

Sodijo, da bližina ženevske konference, Dullesov obisk v Parizu in dejstvo, da je parlament trenutno na počitnicah, da ugodno vplivajo na kompromisno rešitev, ki bi preprečila krizo. Opozarjajo pa, da je n. pr. podpredsednik vlade Teitgen (MRP) ostro nastopil proti golističnim ministrom: «Če manjšina ni zadovoljna, ji ne preostane drugega, kot da gre».

Golisti pa očitno želijo ohraniti svoje ministre v vladi, da bi tako laže kontrolirali njeno politiko; če Laniel ne bi pristal na to igro in se poskušal otresti golistične kontrole, bi moral prevzeti tudi odgovornost za odstop ministrov in s tem vladno krizo.

Nikoli!

Rimski emisar, generalni direktor za finance in gospodarstvo ZVU dr. Sartori je na včerajšnji tiskovni konferenci izjavil med drugim tudi: «Ne more se reči, da gre vse najbolje, vendar...». Ta «vendar» pa je utemeljil, da je v Italiji še slabše, za kar je porabil cel kup številk.

Pri nas se tako porabi iz proračuna na enega prebivalca letno povprečno 21.084 lir, kar je trikrat več kot v Italiji. Zato pa je v Italiji davčni pritisk toliko hujši, saj predstavlja IGE v ital. republiki 18,0 odst. celotnih stroškov, v naši coni pa le 13,85 odst. Dohodnina prinaša v Italiji 10,71 odst. dohodkov, v naši coni pa le 5.53 odst.

Iz teh splošnih ugotovitev glede proračuna je Sartori prešel na bolj konkretne in otipljive številke. Za javna dela se pri nas izda na primer 6,5-krat več kot v Lombardiji, 4-krat več kot v Benečiji, 3.75-krat več kot v Furlaniji itd. Samo ena provinca celotne Italije se približuje, pa še zdaleka ne dosega, prispevkov za javna dela naše cone.

Tržačani so zadnje leto porabili po 6.237 lir za razne predstave računano na vsakega prebivalca ne glede na to ali je star ali mlad. V Italiji pa izgleda ta izdatek nekako takole: Piemont 2.186 lir, Trentino 1.525 lir, Sicilija 1.436 lir, Kalabrija 562 lir in na najvišjem mestu je Ligurija s 4.960 lirami.

V Trstu pride po en telefonski aparat na vsakih 12 prebivalcev, v Italiji pa le na vsakih 46. Vsak 38. Tržačan ima svoj avtomobil, medtem ko je samo vsak 93. Italijan toliko srečen.

Kaj je hotel s temi številkami dokazati italijanski emisar?

Morda je hotel prepričati Tržačane, da se tu cedi med in mleko in da plava Trst v izobilju, kjer ni ne brezposelnosti niti gladu in bede?

Še bolj čudno se nam zdi, da je s sličnimi številkami operiral na zadnji seji tržaškega občinskega sveta tudi tržaški župan, ki je vedno gluh za upravičene proteste celo svojih volivcev, kadar gredo ti protesti na živce vladi v Rimu in kadar se v njih odraža slabo gospodarsko stanje Trsta.

Dobro se spominjamo, da je župan predlanskim na svojih volilnih shodih popolnoma drugače govoril...

Če sta rimski emisar in njegov tržaški podrepnik hotela prepričati brezposelne, da se jim godi še predobro, ker izdajo reci in piši 6.237 lir povprečno za zabavo na leto, ali ker imajo vsak dvanajsti povprečno svoj telefon in vsak povprečni osemintrideseti svoj avto, je to seveda izgubljanje besed in mlatev prazne slame.

Vendar pa so te številke, ki nosijo uraden pečat, zelo zanimive. Če je v Trstu tako slabo, kot vidimo na lastne oči, da morajo demonstrirati javno ne samo delavci, ampak tudi trgovci in drkako šele mora biti v Italiji, kjer vse uradne številke rimskega emisarja izkazujejo samo mnogo, mnogo slabše povprečno stanje?

Te številke istočasno pomenijo, da se bo Trst in gospodarsko življenje v našem mestu izravnalo s stanjem, ki je v Italiji z onim trenutkom, ko bi Italija dokončno prišla v naše mesto. To pa v praksi pomeni po besedah rimskega funkcionarja trikrat manj izdatkov iz proračuna za prebivalca, stisnjen davčni vijak in — manj zabave, pa tudi nižji zaslužek in še hujšo brezposelnost.

Vse pa se zdi, da Tržačani zelo ljubijo zabavo, še bolj pa delo pa čeprav pridejo iz javnih sredstev možnosti za zaslužek in da zato hočejo, da ostane Italija tam, kjer je in da v Trstu ostanejo pokazatelji življenjske ravni vsaj tako visoki, kot so sedaj.

Nihče ni tako neumen, — Tržačani pa še najmanj — da bi hoteli iti s slabega na še slabše!

Končno pa je tudi razumljivo, da je v Trstu življenjska raven višja, kot je v Italiji. Razumljivo je, da je višja kot v severnih italijanskih provincah, da že ne zgubljamo besed o Kalabriji in Sardiniji, saj je bil Trst celo stoletje okno v svet za vso Srednjo Evropo in še sedaj niso izginili vsi ostanki takratnega blagostanja, kljub četrtstoletnemu niveliranju na italijansko slabšo življenjsko raven in kljub dolgotrajnemu trudu številnih rimskih emisarjev in njihovih angloameriških zaščitnikov.

Zato ponavljamo: s slabega na slabše nikoli!

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je bila leta 1945 v Splitu sestavljena prva vlada LR Hrvatske.

TRŽAŠKI DNEVNIK

DANES, sreda 14. aprila Justin, Jelača
Sonce vzide ob 5.23 in zatone ob 18.49. Dolžina dneva 13.26. Luna vzide ob 15.22 in zatone ob 3.32.
JUTRI, četrtek 15. aprila Helena, Gestigrad

TISKOVNA KONFERENCA DR. SARTORIJA O CONSKEM PRORAČUNU

2,5 milijardi več za birokratski aparat rezultat dvoletne vlade rimskih emisarjev

Prispevki za javna dela se bistveno niso spremenili - Povečani izdatki za socialno skrbstvo - v korist ezulov - Izdatki za gradnjo stanovanj v tem proračunu nižji kot lani - Standard v Trstu višji kot v Italiji

Po tri in polmesečni zamudi je bila včeraj v prostorih ZVU tiskovna konferenca generalnega direktorja za finance in gospodarstvo o conskem proračunu za prvo polletje 1954. Na konferenci so bili poleg dr. Sartorija tudi ostali najvažnejši italijanski funkcionarji ZVU: Vitelli, dr. Caffarelli, Memo, predsednik tržaške trgovske zbornice Cosulich, direktor Banca d'Italia, številni občinski svetovalci, itd.

Sartori je v uvodu svojega dve uri dolgega razlaganja proračuna ugotovil in se zahvalil za visok prispevek italijanske vlade (o čemer pišemo posebej na prvi strani) nakar se je ustavil na vedno bolj rastočih splošnih stroških. Splošni stroški so se namreč dvignili s 7.068 milijonov 1949 leta na 10.002 milijona 1953 leta in bodo letos v prvem semestru znašali 4.877 milijonov lir. Zanimivo je, da so tovrstni stroški, ki so tudi po mnenju Sartorija samega, neproduktivni in kjer je treba težiti k zmanjšanju, narasli med letom 1951-52 (ko so prišli v Trst italijanski funkcionarji) za dobro milijardo in pol v drugem letu vlade italijanskih funkcionarjev za približno milijardo lir.

Prav tako so se gibale tudi subvencije ZVU raznim neproduktivnim ustanovam, ki so narastle s 1.421 milijonov lir leta 1949 na 4.461 milijonov lir leta 1953. Slično so narastli tudi prispevki za tržaško in ostale občine in to s 1.605 milijonov 1949 na 3.525 1953 leta.

Za subvencije različnim ustanovam veljajo iste ugotovitve kot pri splošnih stroških ZVU in so se tudi tovrstni izdatki po prihodu italijanskih funkcionarjev močno povečali.

ZVU v rokah funkcionarjev Rima torej ni uspela izboljšati odnosa med produktivnimi in neproduktivnimi izdatki proračuna. Neizpremenjen pa je tudi ostal odnos med posrednimi in neposrednimi davki, saj se je dohodnina le malenkostno zvišala in predstavljajo posredni davki še vedno levji delež proračuna.

V tej zvezi je tudi Sartori odgovoril na zahtevo malih podjetnikov za ublažitev davčnega pritiska. Dejal je, da ne more biti govora o kakem znižanju davkov za določene kategorije, ker bi to izpodkopalo celotni davčni sistem. Pri tem je pripomnil, da je v Trstu davčni pritisk mnogo šibkejši kot v Italiji, ker ne velja cel kup italijanskih zakonov.

Po teh uvodnih ugotovitvah je govornik razložil nekatere podrobne številke proračuna:

Socialna pomoč: Skupno je nakazanih 2.084 milijonov lir (lani 2.371 v prvem polletju). Ker so morali lani plačati zaostanke za dvig plač, je v resnici letos za tovrstne izdatke okrog 100 milijonov lir več. V zgornji vsoti je vključenih tudi 422 milijonov za begunce in 297 milijonov lir za ezule. Za zadnje bodo letos porabili 72 milijonov lir več kot lani, ter gre skratka skoraj ves dvig socialnih izdatkov v korist ezulom in ne v korist tržaškega prebivalstva.

Gospodarski načrti: Pod to postavko so sedaj združena vsa javna dela, ki jih izvršujejo razne ustanove. V tem okviru bodo letos izdali 6.166 milijonov lir in 450 milijonov več kot lani. Dvig je le fiktiven, ker so upoštevana tudi zaostala sredstva iz proračunov prejšnjih let za gradnjo ladij.

Za gradnjo stanovanjskih hiš so letos tako nakazali 1.245 milijonov lir (lani 1.385 milijonov lir). Iz teh sredstev bodo zgradili 232 stanovanj v okviru IACP, za kar bodo uporabili 600 milijonov lir, 15 milijonov lir so nakazali uslužbencem pošte in telegrafa, 25 železničarjem, 250 milijonov pa bo šlo za gradnjo 80 stanovanj za ezule. 300 milijonov bodo nakazali za gradnjo 111 stanovanj v okviru načrta «Aldisia».

31. decembra je bilo tako skupno v gradnji 1.652 stanovanj za vrednost 4.650 milijonov lir, v okviru načrta «Aldisio» pa so gradili 403 stanovanj za 890 milijonov lir.

Zaposlitev: Izredno močno so se dvignili prispevki za SELAD, ki znašajo sedaj kar 1.092 milijona lir, v čemer se odraža tudi povečanje brezposelnosti. Poleg tega pa bodo dali tudi 220 milijonov za prezgojitvene tečaje in 34 milijonov za nov stečaj, kjer bodo ustanovljeni specialni pogoji in kjer bodo učili delavce onih poklicev, v katerih obstaja pomanjkanje delovne sile.

To priliko je izrabil Sartori tudi za polemiko z ugotovitvami na račun velike brezposelnosti. V marcu je bilo tako namreč po uradnih podatkih 19.597 brezposelnih. Ta številka pa naj bi bila v resnici previsoka (!) ker obstajajo tako imenovani kronični brezposelni, ki ne morejo ali nočejo delati in navidezni brezposelni, ki so vpisani med brezposelne samo zaradi materialne ugodnosti a nočejo delati. Po ocenah dveh ustanov, ki se v Trstu bavijo s proučevanjem delovne sile, bi naj bilo tovrstnih brezposelnih kar 8000. Obe ti ustanovi in generalni direktor gospodarstva ZVU pa naj upoštevajo, da obstaja tudi veliko število takih brezposelnih, ki se ne vpišejo na uradu za delo in še večje število mladincev, ki iščejo delo prvikrat in gredo po delavsko knjižico šele, če se jim delo posreči dobiti. Po raznih valutacijah je brezposelnih obeh kategorij več kot 10.000 in so zato vsaki poizkusi s pomočjo statističnih mahinacij znižati brezposelnost, dokaj smešni.

Edina rešitev vprašanja brezposelnosti pa je seveda v povečanju zaposlitve. Zato je ZVU že izdala zelo resne ukrepe, da morajo tisti, ki dobivajo fonde iz proračuna uporabljati izključno lokalno delovno silo in tukajšnje izdelke, razen če ugotovi Trgovska zbornica, da je to nemogoče ali gospodarsko preveč nesmiselno. Ti ukrepi so nekak eksperiment, ki je privedel do številnih neugodnih rezultatov, saj celo tržaške družbe, ki prevzamejo razna dela, v resnici nato ta dela ponovno izroče raznim družbam iz Italije. To zlasti velja za lesne izdelke, katerih so uvozili v lanskem letu kar 44.694. stotov, medtem ko so tržaški mizarji v zelo ostri krizi.

S to ugotovitvijo se je pričel tudi nekak drugi del tiskovne konference, v katerem je Sartori ostro polemiziral z zahtevami tržaških malih in srednjih podjetnikov, izraženimi v znanj resoluciji in katerih neupoštevanje s strani ZVU je privedlo tudi do petkove zapore trgovin.

O zahtevi za predujme na račun vojne škode je tako izjavil, da je Trst v privilegiranem položaju, saj se tu računa 15-kratna vrednost, medtem ko v Italiji le 5-kratna in da nima ZVU na to vprašanje nikakega vpliva, temveč odloča izključno Italija.

Kreditov pa je po njegovem dovolj in je kreditni sistem mnogo ugodnejši kot v Italiji, saj je tu najvišji odstotek na posojila za razne dejavnosti, katere garantira ZVU s 5 odstotki, medtem ko je v Italiji najugodnejši odstotek 5,5. Neupravičena je tudi zahteva po ustanovitvi posebne ustanove za kreditiranje malih obratov po italijanskem vzgledu in je oddelek ZVU za kredite v enem letu nakazal več kreditov kot imajo številne tovrstne italijanske ustanove skupnega kapitala. Večina teh ugotovitev na račun kreditiranja je sicer točna, vendar pa so prav tako upravičeni protesti malih in srednjih obratov, da dobiva kredite skoro izključno velika industrija in velika podjetja, medtem ko mali obrati ne morejo priti do potrebnih sredstev. Denarja je sicer dovolj, toda vprašanje za koga, je odločilno. Pri tem bi še pripomnili, da italijanska mala podjetja sicer s težavami le dobe kredite iz fondov ZVU ali iz fondov ERP, medtem ko slovenska podjetja do teh kreditov ne pridejo nikoli.

Gradnja ladij. Poleg že napovedanega programa bodo pričeli graditi tudi 2 že dolgo obljubljeni ladji za družbo «Adriatica» iz Benetk. Ladji bosta 4-4500-tonski mešanega tipa. Skupno predviderva tako načrt graditev okrog 71.000 ton ladjevja, v kar pa sta vključeni tudi obe Lloydovi in 1 petrolejska ladja iz načrta, ki je bil napravljen že lani. Kljub tem številkam pa je izostalo vsako zagotovilo, o «polni zaposlitvi ladjedelnic».

Poleg tega bodo nakazali Tržaškemu Arzenalu sredstva za zgraditev suhega doka, ki bo lahko sprejel tudi 19.000-tonske ladje. 1/3 bo prispevala ZVU, 1/3 ERP in ostalo podjetje samo. Gradnja bo trajala dve leti.

Sartori je zaključil konferenco s številkami, ki naj dokazujejo, kako je v Trstu mnogo višja življenjska raven kot v Italiji, kar mu Tržačani prav radi verjamemo, saj si med drugim prav zaradi tega tudi ne želimo povratka Italije v naše kraje.

PRORAČUN CONE	1.1.-30.6.1953	1.7.-31.12.1953	1.1.-30.6.1954
IZDATKI			
1. Redni izdatki	11.059.826.000	12.408.734.000	11.372.644.000
2. Neto razlika med dohodki pobranimi v coni in pobranimi v Italiji	4.700.000.000	4.700.000.000	4.700.000.000
3. Normalni izredni izdatki	3.416.450.000	2.493.150.000	3.039.394.000
4. Posebni izredni izdatki	337.000.000	524.000.000	499.000.000
5. Gibanje kapitalov	1.289.000.000	1.497.000.000	1.060.000.000
Skupaj	20.802.276.000	21.622.884.000	20.671.038.000
DOHODKI			
1. Davek na mineralna olja	4.800.000.000	4.693.100.000	4.600.000.000
2. Davek na potrošnjo kave	1.200.000.000	1.250.000.000	1.250.000.000
3. Ostali davki	1.345.850.000	3.110.023.000	2.900.000.000
4. IGE	2.900.000.000	3.100.000.000	3.100.000.000
5. Monopol tobaka	2.000.000.000	1.926.634.000	2.000.000.000
6. Dohodnina in dopolnilni davek	850.000.000	1.276.000.000	1.290.000.000
7. Razni dohodki	3.113.959.000	860.124.000	920.887.000
Skupaj	16.209.809.000	16.215.881.000	16.060.887.000
DEFICIT	4.592.467.000	5.407.003.000	4.610.151.000
Skupaj	20.802.276.000	21.622.884.000	20.671.038.000
Prispevek italijanske vlade	4.592.467.000	5.407.003.000	4.610.151.000
Prispevek za gradnjo ladij	1.176.000.000	815.000.000	1.651.755.000
Skupaj	5.768.467.000	6.222.003.000	6.261.906.000

S SINOČNJE SEJE TRŽAŠKEGA OČBINSKEGA SVETA

O POKOJNINAH IN PLAČAH OBČINSKIH USLUŽBENCEV

Zaradi pomanjkanja ukaza ZVU še ni prišlo do izenačenja pravic občinskih uslužbencev izpred leta 1923 in po tem letu - «Pedagoški» intermezzo med kominformovskim in socialdemokratskim svetovalcem

Sinočnja seja tržaškega občinskega sveta je bila posvečena izključno navadnim upravnim vprašanjem, razen intervencij svetovalcev dr. Dekleve, Gombača in dr. Pogassija glede razlastitev zemljišč pri Domju, na Kolonkovcu in v Ricmanjih, o čemer pišemo na prvi strani.

Svetovalec Morelli (MSI) je vprašal odbornike za osebje, kakšne ukrepe je podvzela občinska uprava, da pravično reši vprašanje pokojnin in plač občinskim uslužbencem, ki so bili nameščeni v občinski upravi pred letom 1923, ker ne uživajo istih pravic kot uslužbenci nameščeni po letu 1923. Odgovoril mu je odbornik Cumbat (PRI) ter pojasnil, da je občinska uprava pripravljena priznati tem uslužbencem vse pravice, da pa sedaj ne more izvesti potrebnih ukrepov, ker ZVU ni še izdala uradnega ukaza, da se to lahko izvede. Dejal je, da je občinska uprava večkrat posredovala pri ZVU, da pa do sedaj ni dobila še nobenega zagotovila kdaj bo ta ukaz izdan. Isti svetovalec je zahteval tudi pojasnila glede sprejema načrta za gradnjo novega poslopja strokovne šole pri Sv. Jakobu in izrazil svoje osebno mnenje, da se mu zdi, da načrt ni bil pravilno izbran in da po njegovem mnenju ne ustreza ne arhitektonskim in ne funkcionalnim namenom. Odgovorila sta mu podžupan Visintin in odbornik Sciolis ki sta ga prepričala, da je v nekaterih stvareh v zmoti in da je bil sprejet načrt, ki je najbolj ustrezal tako zamisli posebne komisije strokovnjakov, kot tudi namenu šole.

Svetovalec Giampiccoli je opozoril občinski odbor na nekatere točke v mestu, kjer pešce stalno ogrožajo motorna vozila in zaprosil za ureditev potrebnih semaforov in tako imenovanih rešilnih pločnikov na širokih ulicah. Zagotovili so mu, da bo to urejeno v mejah denarnih sredstev, ki bodo v tem letu na razpolago.

Pri sprejemu zapisnikov prejšnjih sej je prišlo do incidenta med kominformističnim svetovalcem Pogassijem in socialdemokratom Paladinom. Dr. Pogassi je zahteval nekatera popravila zapisnika glede seje, ki so se nanašala na proteste prof. Paladina, češ da je treba vse glasovalne izjave omejiti na največ pet minut. Eden in drugi sta hotela na osnovi pravilnika o občinskih sejah dokazati, da imata prav. Tako je prišlo do vedno bolj ostrih besed, dokler ni nastalo med njima skoraj nerazumljivo vpitje, med katerim so se slišale besede kot «bedak», i«zdajalec nacionalnih interesov», «kozel» in podobno. kar gotovo ni dobro spričevalo za oba svetovalca, ki sicer večkrat pozabita, da sta v občinskem svetu in si izrečeta najrazličnejše psovke. Podžupan Visintin, ki je zaradi odsotnosti župana Bartolija predsedoval seji, je nastopil predvsem proti prof. Paladinu, ki je bil najbolj napadalen in ga pozval na kolegialni odnos med svetovalci.

Po tej «kulturni» medigri, so bili sprejeti še nekateri sklepi navadnega upravnega značaja. Nato se je nadaljevala tajna seja.

Prihodnja seja bo šele po velikonočnih praznikih.

MEDTEM KO JE DELAVSKA ZBORNICA PODPISALA SPORAZUM

SPOR MED ES IN CRDA zaradi produkcijske nagrade

Za danes napovedujejo protestni korak tovarniških odborov na ravnateljstvu CRDA - Zakaj niso k akciji povabljeni tudi Razredni sindikati?

Enotni sindikati so v poslednjem času načeli vprašanje produkcijske nagrade in zahtevali od ravnateljstva CRDA, da bi bili tudi oni udeleženi pri morebitnih pogajanjih o določanju te nagrade. Lani je namreč sklenila glede nagrade z ravnateljstvom CRDA sporazum samo Delavska zbornica, ker so Enotni sindikati nagradi sploh nasprotovali kot obliki izkoriščanja delavstva. Prav te dni, ko so se predstavniki CRDA razgovarjali o tem vprašanju s predstavniki Enotnih sindikatov, so se za njihovim hrbtom pogajali z Delavsko zbornico in včeraj tudi sklenili z njo sporazum. Po tem sporazumu bodo delavcem priznali za lansko leto 3.000 lir produkcijske nagrade, delavcem pod 18. letom starosti pa 1.125 lir. Isto vsoto jim začasno priznajo tudi za letošnje leto ter jim jo izplačajo kot predujem, ki bi ga morali delavci morebiti v celoti ali delno vrniti, če bi se produktivnost dela znižala. V primeri z letom 1952 se je torej produkcijska nagrada znižala, kar pripisujejo Enotni sindikati dejstvu, da ni prišlo v tem vprašanju do enotnega nastopa obeh sindikalnih organizacij. Enotni sindikati napovedujejo, da pojdejo danes zjutraj zastopniki koordinacijskega odbora tovarniških odborov CRDA kominformovske smeri protestirat na ravnateljstvo CRDA proti izključitvi ES od pogajanj za produkcijsko nagrado. V svoji napovedi o protestu pravijo ES, da Delavska zbornica predstavlja samo 28 odstotkov vseh delavcev in nameščencev CRDA ter da nima pravice sklepati sporazumov v imenu vseh delavcev. To je že res: zakaj pa ES odrivajo od vseh pogajanj Razredne sindikate?

Sindikata pekovskih delavcev ES in Delavske zbornice namreč zahtevata predujem v znesku 300 lir na dan na bodoče poviške, ki naj bi nastali na osnovi združitve plačnih postavk in mezdne prilagoditve. O teh neuspelih pogajanjih so potem predstavniki omenjenih sindikatov poročali delavcem na skupni skupščini na sedežu Delavske zbornice. Na skupščini so sklenili, da počakajo še en dan ter da se ponovno zberejo jutri ob 17. uri, da bodo sklepali o nadaljnji akciji. Na pogajanja na uradu za delo pa ni bil povabljen sindikat pekov, včlanjen v Zvezi razrednih sindikatov. Do tega bo ta sindikat zavzel svoje stališče, o čemer bomo še poročali.

Peki odklanjajo povišek plače delavcem

Včerajšnja pogajanja predstavnikov pekov in pekovskih delavcev na uradu za delo niso rodila nobenega uspeha, ker peki niso hoteli sprejeti zahtev pekovskih delavcev.

Zvišanje družinskih doklad za poljske delavce

Zavezniška vojaška uprava je zvišala družinske doklade poljskih delavcev in tozadevnih prispevkov na britansko-ameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja.

Ukaz ZVU št. 37, ki to odreja, je bil podpisan 10. aprila 1954 in stopi v veljavo na dan objave v Uradnem listu.

Smrt pri delu

Ob 16.30 je v kemijskem laboratoriju čistilnice olja «Standard» pri Sv. Soboti nenadoma umrl 50-letni Giuseppe Varesco iz Ul. Costalunga 108. Zdravnik RK, ki je prišel na mesto, je ugotovil nastop smrti zaradi srčne kapi. Truplo pokojnika so odpeljali v mrtvašnico.

Pri izstopu iz vlaka ga je zadela kap

Včeraj ponoči so pripeljali v mrtvašnico truplo pokojnega 79-letnega Emilija Cuizzo iz Grljana 296, kateremu je po izstopu iz vlaka na grljanski postaji nepričakovano postalo slabo in se je zgrudil mrtev na tla. Tudi zanj je zdravnik ugotovil, da je umrl zaradi srčne kapi.

TRAGIČNO ODKRITJE V GLINŠČICI

Samomorilni skok s 50 m visoke pečine?

Mladeniča so našli mrtvega s prebito lobanjo - Svoji zaročenki je izjavil, da namerava prostovoljno v smrt

40 minut po polnoči so se na policiji v Borštu oglasili 24-letni Carmelo Orsini, njegov 23-letni brat Sergio, oba stanujoča v Ul. Piccardi in 17-letna Antonietta Trevisan iz Ul. del Bosco ter izjavili, da so malo prej našli v bližini železniškega predora na progi Boršt — Draga že mrtvega 24-letnega Sergia Vatto iz Ul. Moncolano. Vsi trije so pojasnili, da so Vatto, potem ko je njegov oče telefoniral iz Mester in se pritoževal ter obenem spraševal zakaj ni njegov sin prišel k njemu kakor dogovorjeno, iskali po raznih lokalih v Trstu in končno odšli v Glinščico, kjer so ga tudi našli. Tja so odšli, ker je starejša sestra Trevisanove, ki je bila zaročena s pokojnim mladeničem, izjavila, da je med nedeljskim izletom v Glinščici Vatta govoril o samomoru.

Takoj po prijavi so agenti odšli na mesto in zdravnik dr. Niccolini je ugotovil, da je smrt nastopila zaradi prebitja lobanje kakih 24 ali 30 ur pred najdbo. Policija, ki je uvedla preiskavo, da ugotovi vzroke tega tragičnega koraka, domneva, da se je Vatta vrgel v globino s 50 metrov visoke pečine. Kasneje so truplo nesrečneža odpeljali v mrtvašnico splošne bolnišnice, kjer je na razpolago sodnim oblastem.

Usoden padec

Popoldne so zaradi zloma kolčnega sklepa leve noge sprejeli s prognozo okrevanja, če bo šlo vse seveda po sreči, 79-letnega upokojenca Antonia Schiava iz D'Annunzievega drevoreda, ki je izjavil, da je predvčerajšnjim popoldne nerodno padel na hodniku stanovanja.

Spreten goljuf prijavljen sodišču

Prejšnji teden je policija povabila vse osebe, ki jih je ogoljufal 22-letni Antonio Carpenetti iz Ul. Bonomea 113 na poveljstvo. Pozivu, ki smo ga objavili tudi mi, se je odzvala cela vrsta ljudi, katere je mladenič, ki je vse priznal, ogoljufal za večje ali manjše vsote. Med preiskavo so ugotovili, da je fant tudi podpisoval menice, katerih pa seveda ni plačeval, ker se je ogibal trgovin, v katerih se mu je posrečilo prevariti gospodarja. Poleg bencina in olja si je fant nakupil, ne da bi seveda plačal, lestenec in tudi sveče za skuterje in avtomobile. Carpenetti se je za dosego cilja večkrat predstavil z imenom Franco Greco.

GLASBENA MATICA TRST
Sez. 1953-54 IX. koncert

Danes 14. aprila 1954 ob 20.30 uri v AVDITORIJU

OPERNI VEČER

pri katerem sodelujejo orkester **Slovenske filharmonije**, sopranistka **Vilma Bukovec**, tenorist **Miro Brajnik**, baritonist **Samo Smerkolj** in basist **Danilo Merlak.**

Dirigent **dr. Danilo Svara**

SPORED

1. Borodin: Uvertura k operi «Knez Igor»; 2. Čajkovski: Arija Lenskega iz opere «Jevgenij Onjegin» - M. Brajnik; 3. Čajkovski: Arija Onjegina iz opere «Jevgenij Onjegin» - S. Smerkolj; 4. Čajkovski: Arija Gremina iz opere «Jevgenij Onjegin» - D. Merlak; 5. Gounod: Arija Margarete iz opere «Faust» - V. Bukovec; 6. Gounod: Arija Valentina iz opere «Faust» - S. Smerkolj; 7. Gounod: Arija Mefista iz opere «Faust» - D. Merlak.

ODMOR

8. Svara: Uvertura k operi «Prešeren»; 9. Svara: Arija Julije iz opere «Prešeren» - V. Bukovec; 10. Svara: Arija Prešerna iz opere «Prešeren» - M. Brajnik; 11. Svara: Duet Julije in Prešerna iz opere «Prešeren» - V. Bukovec in M. Brajnik; 12. Verdi: Arija Rigoletta iz opere «Rigoletto» - S. Smerkolj; 13. Puccini: Duet iz opere «Madame Butterfly» - V. Bukovec in M. Brajnik; 14. Smetana: Arija Janka iz opere «Prodana nevesta» - M. Brajnik; 15. Smetana: Arija Marinke iz opere «Prodana nevesta» - V. Bukovec; 16. Smetana: Duet Janka in Kecala iz opere «Prodana nevesta» - M. Brajnik in D. Merlak.

Vabila bodo na razpolago danes od 11. do 13. in od 16. do 19. ure v Ul. Roma 15/II (SHPZ), v Barkovljah v drogeriji Scheimer, pri Sv. Ivanu v tobakarni Prosen ter na Opčinah v pekarni Čok.

Nov vaški odbor OF za Sesljan in Vižovlje

V Sesljanu je bil pred dnevi sestanek OF, na katerem so poleg političnih vprašanj obravnavali predvsem razne domače probleme. Vaščani so najprej omenili samovoljo župana in občinske uprave, ki hoče na vsak način zgraditi novo šolo na obmorski strani ceste v Sesljanu, s čimer bi spravili v nevarnost otroke, ki bi jo morali prekoračiti. Zaradi pogostih nesreč na tej cesti, ki od časa do časa zahtevajo tudi smrtne žrtve, je zahteva vaščanov po izbiri drugega prostora toliko bolj upravičena.

Razpravljali so tudi o potrebi zgraditve avtobusne postaje ter postavitvi javnega stranišča, ki je v Sesljanu zelo potrebno. Omenili so tudi nepravično razdeljevanje stanovanj, pri čemer so prizadete predvsem domače revne družine. Vaščani so zaskrbljeni zaradi vedno hujšega pritiska Italijanov, saj hodijo po Sesljanu in drugih krajih italijanski agenti, ki skušajo kupiti slovensko zemljo. Tudi z gradnjo papirnice niso nič kaj zadovoljni, saj pravijo, da bo ta zaposlovala le ezule in delavce iz Italije, medtem ko domačinov ne bodo upoštevali. Gre torej le za potujčevanje in ne za gospodarsko izboljšanje domačega prebivalstva, kot skušajo nekateri to prikazati.

Prisotni so tudi prikazali mlačnost nekaterih krogov, ki se bojijo pokazati svojo narodno zavednost. Poudarili so tudi potrebo po večjem kulturnem izživljanju ter priporočili, da bi mladina organizirala kakšno kulturno prireditev. Prav bi tudi bilo, da bi jih od časa do časa obiskala kakšna dramska družina, pevski zbor in podobno.

Ob koncu so še izvolili nov 5-članski odbor OF, ki zajema Sesljan in Vižovlje.

Zadnja pot Edvarda Kralja

Včeraj popoldne, ko je sonce že izginjalo za obzorjem, smo spremili na zadnji poti pok. Edvarda Kralja iz Trebč. ki je preteklo soboto postal žrtev tragične prometne nesreče. Kako je bil mladi Kralj priljubljen, priča veličasten pogrebni sprevod, ki se je razvil od pokojnikove hiše na domače pokopališče, saj so za krsto stopali domala vsi Trebenci in mnogo prijateljev in znancev iz bližnjih vasi, ki so Edvarda cenili in spoštovali.

Pred hišo žalosti, kjer se je pred začetkom žalnega sprevoda zbrala množica vaščanov, je zapel domač pevski zbor, potem so pa domači fantje, katerim so ob strani stala v belo oblečena dekleta, dvignili krsto in jo ponesli proti cerkvi, kjer je bil žalni obred. Na čelu sprevoda so stopale male deklice z rožami v naročju, za njimi pa so se zvrstili nosilci številnih vencev, med katerimi je bil tudi venec Osvobodilne fronte iz Trebč, venec njegovih delovnih tovarišev in venec ameriške edinice, kateri je pripadal vojak, ki je nesrečo zakrivil.

Vse prisotne je močno presunil neutolažljivi jok materé, brata in ostalih sorodnikov, ko so krsto spustili v sveži grob. Fantje in dekleta, može in žene so segali po robčkih in si otirali solze, ki so vrele iz oči ob pogledu na pretresljivo poslavljanje od mladega Edvarda, ki mu je v najlepših letih tragična nesreča pretrgala nit življenja. Ko je pevski zbor zapel še dve žalostinki, so na krsto padla prva prgišča zemlje, s katerimi so se vaščani poslovili od nepozabnega Edvarda.

Partizanskemu borcu in oficirju JLA naj bo lahka domača slovenska gruda!

Madžarski begunec ki je obljubljal službe

Včeraj zjutraj je policija aretirala 57-letnega madžarskega begunca Jurija Boerja iz Ul. F. Venezian, katerega so skupno s 60-letno trgovko Marijo Sofijo Finding por. Weber, lastnico trgovine s kovčki v Ul. Pozzo del mare, obtožili prevare v škodo državljanov STO in italijanske republike. Boer je obljubljal razne službe v Veliki Britaniji in Kanadi ter je v ta namen zahteval majhna predplačila. Oba sta v ta namen objavila tudi oglas

Ker policija domneva, da je bilo precej ljudi ogoljufanih vabi vse, da se oglasijo na poveljstvu. Dodati moramo, da sta se morala oba že zagovarjati pred zavezniškim sodiščem za določevanje narokov, kjer sta bila oproščena pod pogojem seveda, da si preskrbita potrebno policijsko dovoljenje.

SNG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Danes 14. aprila 1954 ob 21. uri gostovanje v BORSTU z Zemljanovo dramo

„Odločitev"

Narodna in študijska knjižnica V TRSTU

priredi v četrtek 22. aprila 1954 ob 20.30 uri v Gregorčičevi dvorani v Ul. Roma 15/II. predavanje dr. Marijana Brecelja o temi: «Razvoj gospodarstva v Jugoslaviji s posebnim ozirom na Slovenijo».

GLEDALIŠČE VERDI

Danes zapade rok za potrjevanje abonmajskih prostorov za bodočo operno sezono.

Od jutri dalje bodo razdeljevali pri gledališki blagajni abonmajske legitimacije za pomladno simfonično sezono.

Razna obvestila

Tržaški filatelistični klub «L. Košir». Danes 14. t. m. od 18. do 21. ure redni sestanek. V nedeljo, 18. t. m. odpade običajni sestanek in bo naslednji 21. t. m. kakor običajno od 18. do 21. ure.

Izleti

Motoklub «Adria» Milje - Dolina organizira 24. in 25. IV. izlet v Ljubljano. Prijave se sprejemajo do 15. aprila.

OF, okraj Milje - Dolina organizira 2-dnevni izlet z avtobusom 24. in 25. aprila v Ljubljano in ne 18. in 19. kot že javljeno. Vpisovanje na sedežu v Dolini, v Boljuncu pri Milanu Tomažiču, v Stramarju pri Veljaku Lazarju in na običajnih mestih v ostalih vaseh do 15. aprila.

Slovensko planinsko društvo v Trstu priredi 25. t. m. izlet na Trstelj. Vpisovanje do 19. t. m.

Prosvetno društvo v Barkovljah organizira 25. t. m. enodnevni izlet v Cerkno in bolnico «Franja». Vpisovanje od 10. do 15. t. m. v društvenih prostorih od 19. do 21. ure.

Zveza prosvetnih delavcev sporoča vsem šolnikom, da prireja junija letos dvodnevni izlet v Ziljo in k Osojskemu jezeru na Koroškem.

Zaradi pravočasne oskrbe potnega dovoljenja, naj se interesenti prijavijo čimprej, najkasneje pa do konca meseca, na sedežu ZPD, Ul. Roma 15, kjer dobijo vse zadevne informacije vsak dan od 17. do 18. ure razen sobot.

Motoklub «Amatori» Trst priredi samo za člane 24. - 25. aprila izlet v Pulj - Rovinj in 25. aprila v Tolmin.

Vpisovanje vsak večer na sedežu od 17. do 19. ure do vključno 15. aprila 1954 - tel. 96-160.

Motoklub «Skedenj» organizira 25. t. m. izlet v Postojno in Idrijo. Vpisovanje še danes.

1. in 2. maja izlet na Reko in v Crikvenico. Vpisovanje na sedežu do 21. t. m. med 18. in 20. uro.

Obvestilo Kmečke zveze. Ob priliki vinske razstave, ki bo v Ljubljani, priredi Kmečka zveza izlet v Ljubljano in sicer v nedeljo 2. maja t. l. Cena za kolektivno vožnjo znaša 1.200 lir za osebo.

Vpisovanje v tajništvu Kmečke zveze v Trstu, pri Furlanovih v Sempolaju, pri Grilancu na Proseku, pri Švabu v Sv. Križu in pri Vilku Batiču v Lonjerju najkasneje do 23. t. m.

OF IV. okraj organizira 24. in 25. t. m. izlet v Ljubljano na vinsko razstavo. Vpisovanje danes in jutri na sedežu od 19. do 20.30.

Izlet v Sežano. Javljamo vsem, ki so se vpisali za izlet v Sežano v ponedeljek 19. t. m., da je odhod z avtobusom zjutraj ob 7. uri iz Ul. F. Severo 5.

KNJIŽNICARJI IN DRUSTVENI GOSPODARJI!

Oskrbite svojim članom prijetne večere s tem, da jim nudite «PRIMORSKI DNEVNIK» Najbolje, da se nanj kar naročite. Tel. štev. 37338.

KINO

Rossetti. 16.30: «Moj zakon», B. Elliot, P. Castle.
Excelsior. 16.00: «Spoštovanja vredna lahkoživka», B. Laage.
Fenice. 15.00: «Stalag 17», W. Holden, B. Wilder.
Nazionale. 16.30: «La Gioconda», A. Arnova, P. Carlini.
Filodrammatico. 16.00: «Princesinja Balija», B. Crosby, H. Hope.
Arcobaleno. 14.30, 17.00, 19.30, 22.00: «Tunika».
Auditorium. 16.00: «Magdalena», G. Cervi, M. Toren.
Astra Rojan. 16.30: «Mož po silah», E. Taylor, L. Parks.
Cristallo. (Trg Perugino) 16.00: «Osvojitev Everesta».
Gratacielo. 15.00, 17.20, 19.40, 22.00: «Tunika».
Alabarda. 16.00: «Jennilin portret», J. Jones, J. Cotten.
Ariston. 16.00: «Osvojitev Zapada», G. Cooper.
Armonia. 15.00: «Neron in Messalina», G. Cervi.
Aurora. 16.00: «Kleopatrine ljubezni», R. Fleming.
Garibaldi. 15.30: «Doktor Jekyll», M. Soffici. Mladoletnim prepovedano.
Ideale. 16.00: «Veliki Caruso», M. Lanza.
Impero. 15.45: «Giuseppe Verdi», P. Cressoy.
Italia. 16.00: «Na krilih sanj», P. Munsel.
Viale. 16.00: «Upor suličarjev», R. Cameron.
Kino ob morju. 16.00: «Predsednica», S. Pampanini. Mladoletnim prepovedano.
Massimo. 16.00: «Sedem škratov v protinapadu», R. Podesta.
Moderno. 16.00: «Dora, plavolasa dekle», J. Haver.
Sv. Marko. 16.00: «Videti Neapelj potem umreti», C. Villa.
Savona. 15.00: «Okrutno morje», J. Harvkins.
Secolo. 16.00: «Sovražnicas», E. Cesari.
Vittorio Veneto. 16.00: «Devica pod streho» («Vsakih sto let»), W. Holden.
Azzurro. 16.00: «Krik gozda», J. Payne.
Belvedere. 16.00: «Grešnica iz S. Franciska», J. McCrea.
Marconi. 16.00: «Nečastni pohod», P. Lawford.
Novo cine. 16.00: «Luči z odra», C. Chaplin.
Odeon. 16.00: «Mr. Belvedere zvoni», C. Webb.
Radio. 16.00: «Kraljica brez krone», D. Darrieux.
Venezia. 16.00: «Prinašalka kruha», C. Ninchi.

RADIO

SREDA, 14. aprila 1954

JUGOSLOVANSKA CONA TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

Poročila v slov. ob 7.00, 12.30, 19.00 in 23.30.

7.10 Jutranja glasba; 7.30 Pregled tiska; 11.00 L. v. Beethoven: Simfonija št. 5 v c-molu op. 67; 14.30 Od Triglava do Jadrana; 14.40 Poje mladinski pevski zbor državnega učiteljišča iz Trst-na; 17.00 Melodije iz operet in filmov; 17.30 S plesi in pesmi po Jugoslaviji; 18.00 Poročila v hrvaščini; 18.15 Za vsakogar nekaj; 21.00 S Kreft-Zola «Rim»; 21.30 Uroš Krek: Simfonieta izvaja Beograjska filharmonija, Marjan Lipovšek, Oglar - Kantata za solo, zbor in orkester; 22.00 Domači in tuji ansambli vabijo na ples; 23.00 Zadnja poročila v italijanščini; 23.10 Glasba za lahko noč.

TRST II.

306,1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahka glasba; 12.10 Za vsakogar nekaj; 13.00 Slavni pevci; 13.30 Zabavni orkestri; 14.00 Smetana: Iz čeških logov in gajev; 14.15 Kulturni obzornik; 18.00 Plesna glasba; 18.19 Turina: Strauss: Don Juan; 18.40 Koncert sopranistke Ersilie Downing; 19.15 Zdravniški vedež; 19.15 Priljubljene melodije; 20.05 Znane melodije

TRŽAŠKI DNEVNIK

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

PRIŠLA JE ZARADI SESTRE PA SO ZAPRLI TUDI NJO

Kot hišna pomočnica je gospodarjevi hčerki kradla perilo ter si prisvajala denar

24. marca letos se je oglasilo na policiji neko dekle in potem ko se je predstavila za 22-letno Argentino Crescentino iz Tržiča in trenutno zaposleno kot gospodinjska pomočnica pri dr. Abbondannu v Ul. Bellosguardo 2, je ostro protestirala zaradi aretacije njene 26-letne sestre Annunziate, ki so jo obtožili tatvine 20.000 lir in treh zlatih novcev v škodo 44-letne Elene Romano por. Rigo iz Ul. Roma, pri kateri je bila slednja zaposlena prav tako kot gospodinjska pomočnica.

Agenti, ki so nekaj ur prej prejeli od dr. Abbondanna prijavo proti omenjenemu dekletu zaradi tatvine, so jo skoraj veseli sprejeli in jo takoj vprašali, od kod ima plavo volneno ruto, ki jo je imela zavezano okoli vratu. Ta ruta je bila namreč ukradena skupno z raznimi deli spodnjega perila doktorjevi hčeri. V prijavi je dr. Abbondanno, trgovec po poklicu, pojasnil, da si je Crescentinova prisvojila 500 lir iz žepnine denarnice, 500 lir iz hranilnika, od koder je denar jemala z iglo, ter končno, da je kupovala zelenjavo na upanje, medtem ko si je pridrževala denar, ki ji ga je v ta namen izročala njegova žena.

Dekle je seveda policija pridržala in izvedla preiskavo. Ugotovili so, da je dr. Abbondanno nekaj dni pred tatvino sprejel Crescentinovo v službo in že tedaj ga je dekle naprosilo, naj ji svetuje kakšno trgovino, kjer bi si kupila na obroke plašč. Gospodar ji imenoval trgovino Godina v Ul. Carducci in tja je dekle tudi odšlo ter si izbralo plašč in obleko v vrednosti 48.000 lir. Kot garanta je imenovala gospodarja in obenem naprosila prodajalca, naj se osebno informira po telefonu. Toda dr. Abbondannu se je zdela vsota previsoka in zato ni hotel sprejeti garancije. Dekle se je tedaj zadovoljilo z 28.000 lir vrednim plaščem, kar je sprejel tudi dr. Abbondanno, ki je izjavil, da bo on osebno, potem ko ji bo obroke odtrgal od plače, odplačal.

Po nekaj dneh službe je Abbondannova žena izvedela, da je dekle napravilo v njenem imenu dolg in vrhu tega je opazila izginotje 500-lirskega bankovca iz denarnice. Istočasno je tudi izvedela, da dekle ni redno plačevalo zelenjave z denarjem, ki ji ga je dajala, temveč je kupovala vse na upanje. Tatvina v škodo doktorjeve hčerke (nekaj parov hlačk in volneno ruto) pa je tako razburila dr. Abbondanna, da je takoj vložil prijavo na policiji, po kateri je nepošteno dekle končalo v zaporu in nato še pred sodišče.

Kakor že prej na policiji, tako je Crescentinova tudi pred sodiščem priznala, da si je pridržala denar za nakupe, medtem ko je odločno zanikala tatvino denarja in perila. Kljub temu, in to na podlagi dokazov, ki niso manjkali o njeni nepoštenosti, jo je sodišče spoznalo za krivo tatvine in neupravičenega prisvajanja denarja ter jo obsodilo na poldrugo leto zapora ter na 15.000 lir lir globe.

Preds. Gnezda, tož. Visalli, zapisn. Magliacca, obramba adv. D'Angelo.

Z motorjem v obmejni drog

Do nezgode, ki bi se lahko končala z mnogo resnejšimi posledicami, je prišlo preteklo noč na obmejnem bloku pri Štivanu med Italijo in našim ozemljem. 37-letni Guido Epi stanujoč na Riva T. Gulja 4 je s svojim motoskuterjem nekako ob 2.30 ponoči privozil iz Gorice. Ker je bila cesta popolnoma temna ni opazil, da je bil obmejni drog spuščen ter je s precejšnjo hitrostjo zavozil naravnost in pri tem seveda padel. Obmejni policisti so mu takoj priskočili na pomoč in po telefonu poklicali Rdeči križ, ki je kmalu nato ponesrečenca odpeljal v bolnišnico. Epi je ugotovili veliko rano na čelu ter poškodbe na prsnem košu z verjetnimi kostnimi zlomi. Poškodbe so precej hude in se bo moral zdraviti dokaj časa.

V baru sta kradla steklenice konjaka

Na poziv lastnika bifeja v Ul. Caprin 5, Antona Bastjančiča, stanujočega v Ul. Vecellio 10, so policijski agenti iz bližnjega sedeža prišli v njegov lokal in v stranišču istega našli nekega Alberta Englara, starega 44 let in stanujočega v Skednju 759. Mož je bil dokaj presenečen, ko je zagledal može postave, toda v žepu je skrival dve steklenici konjaka, ki ju je vzel v skladišču za lokalom, skozi katerega vodi pot do stranišča.

Bastjančič se je zavedel tatvine v trenutku, ko je že omenjeni Englaro vzel s police steklenici prevrnil 15 drugih, ki so z glasnim ropotom padle na tla in se seveda tudi razbile. Bastjančič je policistom povedal, da je v teku večera prišel Englaro dvakrat v lokal v spremstvu nekega neznanca, ki je nosil s seboj torbo. Medtem ko je Englaro stal pri točilnem pultu, se je ta napotil skozi skladišče v stranišče in si med potjo seveda prisvojil kakšno steklenico, jo spravil v torbo in potem skupno z Englarom zapustil lokal. Dejansko je Bastjančiču zaradi teh obiskov izginilo kar 50 steklenic konjaka v skupni vrednosti 35 tisoč lir. Englara so seveda zaprli in istočasno uvedli preiskavo, da izsledijo neznanca s torbo in do podrobnosti ugotove njuno krivdo.

Vlaganje prošenj za 1. maj do 15. aprila

Predsedstvo cone ponovno opozarja na navodila, ki jih je izdalo glede proslav in sicer, da morajo biti prošnje za manifestacijo in plakate predložene na predsedstvu cone v sobi št. 37 najkasneje do 14. ure 15. t. m.

Prošenj, ki bi jih urad prejel po tem roku, ne bodo več upoštevali.

Stojnice na Trgu Barriera Vecchia

Zupanstvo je na prošnjo Združenja malih trgovcev sklenilo, da bo letos izjemno dovolilo postavitev stojnic na prostoru med barom Barriera Vecchia in novo avtobusno postajo, in sicer od 11. do 18. aprila ob priliki velikonočnih praznikov.

Predavanje dr. Birse o šolstvu na Općinah

Prejšnji teden je imel dr. Josip Birsa na sedežu Prosvetnega krožka na Općinah predavanje o nekaterih vprašanjih našega šolstva na Tržaškem.

V lepem in poučnem predavanju je obravnaval predavatelj potem, ko je v uvodu nakazal bežno nastanek in vodilna načela sodobne vzgoje, predvsem odnos med družino in šolo. Podčrtal je zlasti dolžnost staršev, da poznajo glavna vzgojna načela, se v večji meri ukvarjajo s tem temeljnim problemom sleherne družine ter tako vplivajo na značaj, navade in razvade lastnih otrok. Govoril je nadalje o potrebi tesnejšega sodelovanja staršev in roditeljskih svetov s šolo ter navedel nekaj odstavkov iz Silihove knjige o vzgoji otrok. Zlasti je še podčrtal potrebo, naj bi našega otroka, ob sodelovanju šole in družine ter ob upoštevanju specifičnih socialnih razmer našega človeka na Tržaškem, izoblikovali v značajnega in samostojnega moža.

Predavanje je bilo srednje dobro obiskano in je škoda, da ni večje število staršev bilo deležno zanimivih in poučnih izvajanj dr. Birse.

Nov urnik trgovin

Predsednik cone je v dogovoru z zainteresiranimi kategorijami izdal nov odlok o urniku trgovin, iz katerega povzemamo najvažnejše člene:

Trgovine za opremo stanovanj in one, ki prodajajo električne predmete, radijske aparate itd., bodo odprte od ponedeljka do petka od 8.30 do 12.30 in od 15.30 do 19. ure. V sobotah in dan pred prazniki bodo odprte do 19.30. Od 1. junija do 31. avgusta se popoldansko odpiranje in zapiranje trgovin podaljša za pol ure.

Trgovine z jestvinami, drogerije, delikatesne trgovine, semenarne in prodajalne s kurivom bodo odprte od ponedeljka do petka od 8. do 13. in od 16. do 19. ure. V sobotah in dan pred prazniki bodo odprte do 19.30. Poletni urnik kot zgoraj.

Trgovine s sadjem in zelenjavo se odprejo zjutraj ob 7. uri. Ostalo velja kot za trgovine z jestvinami.

Pekarne bodo prav tako odprte od 7. do 13., in od 16. do 19. ure, vendar lahko lastniki med tednom odprejo prodajalno pol ure prej, a to samo zjutraj. Ob nedeljah bodo pekarne odprte od 7. do 12. ure. Poletni urnik kot zgoraj.

Mlekarne bodo od ponedeljka do petka odprte od 6. do 13. in od 16. do 19. ure. V sobotah do 19.30, v nedeljah od 7. do 12. ure. Poletni urnik kot zgoraj.

VELIKA PREVARA

Ti nisi kriva, železna kletka, da stojiš v sodni dvorani v Benetkah in prežiš na obtožence. Ljudje so te postavili in te čuvajo kot znamenje dobe in družbe. Neveselo znamenje ob severnem Jadranu. Ne prežiš samo na nesrečnike, ki so tako nevarni, da bi utegnili planiti z nohti in zobmi na stražnike, sodnike in priče. Dogaja se, da vabijo vate tiste, ki so se borili in se borijo za pravico in svobodo na obeh bregovih Jadrana.

Tvoji čuvarji bi radi zapirali vate in sodili zlasti ljudi s tržaške obale, s Krasa, od Soče in od Nadiže, tiste, ki jim ni prav, da se jim kratijo človeške pravice. Dolga leta so se borili zanje. Neznansko so trpeli preden so premagali zlo. Zdaj so željni pravic in pravičnosti. Obojega je zanje še zmeraj bolj malo, za premnoge nič. Zavedajo se, da se niso borili poleg velikih zato, da ostane skoraj vse kakor prej, v predolgi dobi robovanja, ko so jim sosedje odrekali pravico do lastnega jezika in lastne kulture.

Prepričani so, da smejo biti začudeni nad usodo, ki se ni izboljšala, nad zakoni iz dobe zatiranja, ki jih naravno pravo obsoja prav tako kakor listina Združenih narodov in mirovna pogodba.

Zavedajo se, da se je dogodila ob severnem Jadranu velika prevara. Dežele, ki so bile v borbi osvobojene, so morale ostati pod tujo oblastjo. Mnoge države so jim s podpisi zajamčile človeške pravice. Tuja oblast jim jih je zajamčila z novo ustavo. Izvaja pa prejšnje fašistične zakone. To je velika prevara. Duh fašističnih zakonov in duh nove ustave sta nezdružljiva. Kdor je razglasil ustavo in se zdaj oklepa raznarodovalnih zakonov, misli, da je moder, pa ni. Njegovo zaupanje v veliko prevaro ga bo prevaralo. Ti, železna kletka, ga ne boš rešila.

Fašistični raznarodovalni «uspehi» mu kalijo pogled. Taki «uspehi» niso pridobitve. Če je fašizem prepovedal Slovencem njih lastna in krajevna imena, za njegove naslednike ni častno, da imen nočejo vrniti. Če so Slovenci imeli svoje občine, svoje tajnike in svoje uradovanje, ni prav, da morajo imeti še zmeraj tuje tajnike in tuje uradovanje. Če so Slovenci imeli svoje kulturne domove in gospodarske zavode, je krivica in prevara, da se jim zdaj to odreka. Beneški Slovenci, ki niso nikdar dosegli ene slovenske šole, niso izključeni iz pripadništva slovenskemu narodu, ne smejo ostati brez človeških pravic, češ da sami ne marajo zanje. Tistim, ki jih zahtevajo, grozijo tvoji železni klini.

Tvoji čuvarji, železna kletka, nimajo več krivično pridobljenih dežel v Afriki. Tamkajšnjih fašističnih «uspehov» in pridobitev svet ni priznal. Slovenci niso manj od afriških ljudstev. Velika prevara ne sme obveljati, ne bo obveljala.

Kljub številnim glavam, ki bi rade videle, da bi bila ti, železna kletka, znamenje dobe in družbe ob severnem Jadranu, se bolj in bolj množijo tudi italijanske glave, ki preudarno in prepričevalno branijo Slovence, kadar so ti prisiljeni, da v svojih listih opozarjajo na veliko prevaro. Pred leti so italijanski sodniki v Gorici in v Benetkah uvideli, da taki Slovenci ne sramotijo italijanskega naroda, in so take obtožence oprostili.

Prav verjetno je, da ni večina italijanskih glav nikoli odobravala krivic, ki so jih neke skupine v raznih dobah delale Slovencem. V fašistični dobi so italijanske množice v nekakšnem lenobnem mrtvilu preveč popuščale raznarodovalcem ali so se v strahu same prihulile pod pritiskom, ki je tlačil tudi nje, Niso pa odobravale krivic.

Podobna lenobna popustljivost, se zdi, poraja potuho, ki jo nekatere demokracije že devet let po zmagi nad fašizmom naklanjajo raznarodovalnim težnjam, naperjenim zoper Slovence na Tržaškem in v Italiji. Največja uganka ostane za Slovence to, da sta dve največji zahodni demokraciji razveljavili na svojem področju fašistične zakone, izdane po 8. septembru 1943, prejšnjih pa ne. S tem sta izbrisali le zadnji dve leti ali eno enajstino fašizma. Iz ohranjenih desetih enajstin radi izgrebata najodurnejše raznarodovalne izmisleke propadle vladavine. To mora Slovence spodbujati, da opozarjajo svet na to nedoumljivo nedoslednost, ki naj tudi služi veliki prevari.

Morda pa vse to niti ni lenobna popustljivost. Ni izključeno, da je vse to zelo, zelo premišljeno in pretehtano. In tedaj bi se ti, resnična in obenem simbolična beneška železna kletka, niti od daleč ne mogla meriti z neko drugo, nevidno, a prav zato tem hujšo kletko? In tedaj bi ti čutila prav v tem še večja, največja prevara? In slovensko ljudstvo bi imelo nalogo, da se prav tej največji prevari ne ukloni, ker se ji ukloniti ne sme!

Da tebe, železna kletka, premnoge italijanske glave prav nič ne odobravajo, se je posebno lepo izkazalo nedavno, ko si ostala prazna. Orožniki so se v prazni dvorani dolgočasno prestopali okoli tvojih klinov, za katerimi naj bi sedela dva borca za človeške in narodne pravice tržaških Slovencev, češ da sta s peresom sramotila italijanski narod, ko sta znova preštela in naštela nenehne krivice, ki se na zahodu še zmeraj godijo njunim rojakom. Nista se odzvala domišljavemu pozivu, naj ponižno zlezeta vate zastražena potrpežljivo počakata obsodbe na podlagi protiustavnih raz-

(Nadaljevanje na 4. strani)

PLANTAKROM NOVO UMETNO ČRESLO

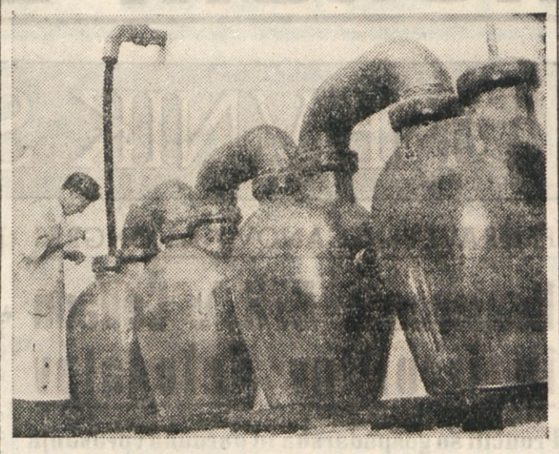

Tovarna Josipa Mahlerja v Seebachu pri Beljaku v Avstriji izdeluje umetno strojilno kemikalijo «plantakrom», s katero lahko tudi strokovno neizvežbani delavci dovršeno strojijo kože. Tovarna, ki so jo modernizirali leta 1950 s podporo ECA (615.400 dolarjev), je s tem povečala svojo produkcijo za 300 odst. Zdaj nameravajo izdelovati še mravljično kislino, ki so jo do zdaj v Avstrijo uvažali. Mravljična kislina je važna kemikalija, ki jo rabijo v tekstilni in usnjarski industriji. Stranski proizvod produkcije plantakroma je plin, ki ga zbirajo v vrčih, katere vidimo na sliki, dokler ne doseže potrebne kvalitete solne kisline. Delavec na sliki preizkuša stopnjo kisline.

POSLEDICE IN ODMEVI SODNE RAZPRAVE MUTO - MONTESI

Škandali, korupcija in razsipanje državne imovine v sosednji republiki

V Rimu se vodijo sodne preiskave in zasliševanja. Gre za 13 milijard lir, v glavnem tuje valute; gre dalje za preiskavo v zvezi z umorom Vilme Montesi, kjer je prišlo na dan marsikaj neprijetnega, ne samo za pustolovce, kakršen je «markiz» Montagna, ampak tudi za razne ministre Scelbove vlade. V dneh javne razprave proti novinarju Mutu, v zvezi z zagonetno smrtjo Vilme Montesi, smo namreč brali v italijanskem tisku, da se mnogi, premnogi milijoni lir iz raznih državnih ali poldržavnih blagajn nekam čudno izgubljajo po nekontroliranih kanalih, seveda s pristankom ali celo sodelovanjem samih ministrov. Gre za državni denar, ki ga vplačujejo v državne blagajne davkoplačevalci, italijanski državljani. In glej: vprav v času, ko prihajajo na dan take žalostne stvari, so se gospodje v rimskem parlamentu lotili davčne reforme. Če je kje na svetu davčna reforma nujna, potem je to prav gotovo v Italiji, kajti že Vanonijev poskus je odkril velikansko nesorazmerje med davčnimi obremenitvami navadnega zemljana in obremenitvami premožnih slojev. Že ko se je porodil toliko opevani Vanonijev zakon, smo zapisali, da je ta zakon samo potrditev dotedanjih krivic nasproti navadnim zemljanom, in da je skrajno nizka davčna postopna obremenitev le pesek v oči ljudem, ki žive od svojega dela.

Navadni zemljani, to se pravi milijoni delavcev v tovarnah in na podeželju, milijoni uslužbencev in uradnikov, ki prejemajo svoje plače v štirinajstdnevnih ali mesečnih zalepkah, morajo prijaviti davčni upravi vse svoje dohodke in morajo za te dohodke plačevati davke — tu so seveda mišljeni le neposredni davki; — oni «višji» krogi, in sicer ljudje, ki se ukvarjajo s trgovino na veliko, ljudje iz industrije, h katerim bomo prišteli tudi razne visoke funkcionarje ter pustolovce tipa Montagna in njemu podobne, pa prijavijo toliko, kolikor se jim zljubi. Saj jih nihče ne kontrolira in, kot se je pokazalo, nima nihče niti namena vtikati svojega nosa v njihove posle, dasi bi to moral že po službeni dolžnosti. In vprav že prej omenjeni proces Montesi-Montagna je vsaj posredno dokazal, da se prikrivanja dejanskih dohodkov in prejemkov poslužujejo celo nekateri «najbolj zgledni državljani», to je ministri Scelbove vlade.

Minister Tremelloni je v tem vzdušju predlagal nov zakon. Zakona samega ne bomo sedaj upoštevali, ker bi se ga morali lotiti posebej, pač pa bomo ob tej priložnosti dali še nekaj pripomb. Zakon namreč predvideva zaporno kazen za tiste, ki bi ne prijavili vseh svojih prejemkov in dohodkov. Ob tej značilnosti zakonskega predloga se nam vsiljuje ena misel: s kako moralno silo in s kako moralno upravičenostjo se bo upal nastopiti državni izvršni aparat nasproti tistim državljanom, ki bi ne prijavili svojih dohodkov, če pa se te osnovne državljanske dolžnosti ne držijo niti njeni najvišji predstavniki — ministri? Toda pustimo te pripombe in poglejmo raje nekaj drugega. Gre namreč za naslednje: kam gredo težke milijarde državnega denarja, ki prihaja v državne blagajne in ki ga plačujejo državljani kot davkoplačevalci?

Današnja družba in današnja državna ureditev sta kljub raznim mahinacijam vladajočega razreda in neposredne državne uprave vendarle stvarnost, v katero imajo vpogled tudi ljudje, ki niso «pri koritu». In v tem primeru prihajajo na dan stvari, katere bi državni aparat raje obdržal v tajnosti. Vzemimo zato en primer, ki nam bo dovolj drastično pokazal, kako težke milijarde, ki jih plačujejo italijanski davkoplačevalci, gredo pogosto v take namene, ki nimajo nikake zveze s pravilnim gospodarjenjem, ampak so nasprotno pravi dokaz ropanja, oziroma razsipanja državne imovine. V Reggio Emilii so n. pr. imeli velika kovinska podjetja, ki jih je vojna vihra precej prizadela. Bilo je to podjetje Caproni, kjer so izdelovali vojaška letala. Delavci podjetja so se takoj po vojni lotili obnove velikanske tovarne in si napravili večji delovni načrt: izdelovali naj bi razne vrste motorjev, stroje, železniške vagone ter nov traktor «R 60», ki je bil tedaj izredno zaželen artikel na domačem in tujem tržišču. Toda Caproni si je v času vojne nabral dovolj denarja in je prepustil tovarno znanemu italijanskemu državnemu trustu FIM. In ta ustanova je začela podjetje uničevati. Delavci so se sicer temu uprli in FIM je zato ubrala novo pot. Ustanovila je namreč podjetje «Nuove Reggiane», ki naj bi izvedlo počasno likvidacijo podjetja. In od oktobra 1951 do danes je novo podjetje ali bolje nova firma zares v marsičem uspela. Velikanski administrativni aparat, ki je bil določen samo zato, da likvidira to podjetje, aparat, ki so ga sestavljali razni svetovalci, tehnični strokovnjaki, razni pravniki in raznovrstni izvedenci, dela, in dela zato, da bi to podjetje izginilo na lep način. Toda ne samo bivši delavci tega podjetja, ampak vsi prebivalci Reggio Emilie ter vsi državljani italijanske republike, ki kolikor toliko mislijo s svojo glavo, se sprašujejo, kam vse to vede, kdo plačuje ves ta velikanski aparat. Kajti vse to stane. (Stevilke so približne in verjetno še daleč od dejanskega stanja). Pri prvem odpuščanju delavcev so izplačali za 645 milijonov lir odpravnin; pri drugih odpravninah so izplačali 450 milijonov lir, v katere moramo všteti tudi dajatve za nekatere davčne obremenitve ter za razne odvetnike, ki so se s tem ukvarjali. Nadalje so izplačali 750 milijonov lir za stroške inventarja ter za že prej omenjeni aparat, ki naj izvede likvidacijo podjetja. Nadaljnjih 200 milijonov je šlo za razne stroške tehničnim izvedencem ter notarjem in za razne izgubljene pravde. To se pravi, da je to podjetje plačalo okoli 2 milijardi lir za likvidacijo samega podjetja. In ti dve milijardi lir sta šli iz državne blagajne, to se pravi iz žepov italijanskih davkoplačevalcev. Navedli smo le en primer; toda podobnih primerov je mnogo.

Pa bomo navedli še nekaj drugega s tem v zvezi.

Sedanji podpredsednik italijanske vlade Saragat, je v času Fanfanijeve vladne krize izjavil, da ne bo sodeloval v demokrščanski koaliciji vse dotlej, dokler se ne bo rešilo vprašanje davčne utaje. Saragat je namreč rekel, da dosegajo davčne utaje več sto milijard lir. Saragat pa je vendarle sprejel podpredsedniško mesto, in danes vodi ali bolje podpira demokrščansko barako, medtem ko se davčne utaje nadaljujejo. Primer: pred nekaj meseci je znana družina Torlonia priredila «čajanko», s katero je «uvedla v družbo» svojo 18-letno hčerko princesko. Ob tej priložnosti smo brali v italijanskem tisku sledeče številke: družina Torlonia ima od svojih veleposestev, bank, podjetij in drugega okoli 800 milijonov lir letnih dohodkov. Na davčni prijavi pa je prijavila 18 milijonov lir dohodkov. Za že omenjeno «družinsko prireditev» pa so baje potrošili neko nedoločeno število milijonov, ki se je, po indiskretnih vesteh, sukalo okoli 30 milijonov lir.

Morda bo kdo rekel: čemu se vtikate v te zadeve, saj je to prašanje Italijanske republike. Žal je to tudi naše vprašanje. Italijanske davčne zakone prenašamo tudi mi, z njimi prenašamo bremena in krivice. Tudi mi plačujemo davke in dajatve, s katerimi tako slabo gospodari. Čas bi že bil, da bi se v Rimu spametovali in očistili svoje «hleve», dokler je še čas. V nasprotnem primeru utegne spregovoriti ljudstvo. Današnja korupcija nas nehote spominja na razmere, ki so vladale v Franciji tik pred izbruhom revolucije.

«ODKOD PA VI TUKAJ, KO SMO VAS PRIČAKOVALI PRI DAKARJU?»

GENERAL AUER JE NASEDEL

Kako je ameriška obveščevalna služba prevarila Nemce, da je zavezniška vojska mogla skoro brez žrtev zasesti francosko Severno Afriko

Kmalu bo devet let od konca vojne in še prihajajo na dan posamezni dogodki, ki osvetljujejo razne «uspehe» in «neuspehe» nemške, odnosno zavezniške vojske. Veliki dogodki so bili nekoč posledica povsem majhnih napak in zgrešenih predvidevanj, desettisoči vojakov so si rešili življenje samo zaradi spretnosti enega ali drugega «malega človeka».

Neke noči tik pred koncem leta 1942 je velik roj nacističnih podmornic, ki so operirale v Južnem Atlantiku, prejel brzojavko, da naj z vso brzino odpluje na določeno mesto v bližini Dakarja. Komaj nekaj dni zatem je nad sto nacističnih podmornic plulo v okolici zahodnega rta afriške celine, medtem ko so na isti afriški obali kolaboracionistične francoske čete usmerjale svoje velike topove proti morju, v pričakovanju velike ameriške invazijske mornarice, ki je plula po Atlantskem oceanu. To ameriško invazijsko mornarico je sestavljalo nad 200 vojnih ladij, ki so bile natrpane s četami in vojaškim materialom, toda v noči od 6. na 7. december so nemške vojaške radiooddajne postaje začele pošiljati svojim podmorniškim silam obupne klice na pomoč. Ameriška mornarica se je približevala severni obali Afrike, vendar pa ne Dakarju, ampak približno 3200 km stran. Nemci so bili prevarani in ta veliki uspeh ameriške obveščevalne službe, ki je rešil življenje mnogim ameriškim vojakom, je bil plod dela mladega ameriškega obveščevalca Donalda Costerja.

Nekega nedeljskega poletnega jutra 1942 je šef ameriške obveščevalne službe, Donovan, poklical Costerja v svojo pisarno ter mu sporočil, da mora takoj na pot v Casablanco v Afriki, kjer mora po svoji uvidevnosti «vreči» vest, da se nameravajo Američani izkrcati v francoski Zapadni Afriki, in sicer pri Dakarju. Navodilo je bilo kratko, delo težko, uspeh odvisen od sposobnosti mladega Costerja. Coster je nato kot «vicekonzul» odpotoval skozi Anglijo, Spanijo, v Casablanco. Med potjo se je srečal z mnogimi «kolegi» britanske obveščevalne službe ter celo z nekim dekletom, ki mu je povedala, da živi njen zaročenec, bivši avstrijski vojak Freddy, kot begunec v Severni Afriki. Toda vse to mu ni vlivalo kakega posebnega poguma, predvsem zato ne, ker je od svojih «kolegov» zvedel, da vodi nemško vohunsko službo v Casablanci znani nemški general Auer, zares izredno sposoben «dečko».

Ker je Coster dobro obvladal francoščino, se je v Casablanci kmalu spoznal z antinacistično in antivišijsko usmerjenimi Francozi, od katerih je dobil precej dragocenih podatkov; vendar pa je ostalo osrednje vprašanje, in sicer vprašanje izredno sposobnega «dečka» Auerja, še vedno nerešeno. Ko pa je bil nekega večera v nekem nočnem lokalu pri mizi z njemu enakim «vicekonzulom», sta šla mimo mize dva mladeniča, in njegov «kolega» «vicekonzul» je enega izmed mladeničev pozdravil: «Zdravo, Walter!» «Vicekonzul» je mladeniča povabil k mizi. Coster nadaljuje:

«Mladeniča sta sedla k naši mizi in moj prijatelj «vicekonzul» mi ju je predstavil. Rekla sta mi, da sta Avstrijca, da sta pobegnila pred nacisti in se umaknila v Francijo. Tam ju je dohitela nemška zasedba. Od tu sta pobegnila ter se prijavila v francosko tujsko legijo. Toda višijske oblasti so ju internirale v koncentracijsko taborišče, od koder sta zbežala in prišla v Casablanco, kjer živita ilegalno. «Toda pomislite, koga smo nekega dne srečala na ulici — reče Walter. — nemškega generala Auerja, s katerim smo se poznali pred vojno v Parizu. Z njim sva stopila v zvezo samo zato, da naju ne bi ponovno vrgli v zapor. Daje nama denar, da se preživljava, sva pa seveda v njegovi službi. Pri vsem tem pa sva vneta antifašista in bi najraje storila vse, da bi nacisti izgubili vojno.» Pri teh besedah — nadaljuje Coster — so se v moji glavi začele vrstiti najrazličnejše kombinacije. Nisem vedel, kaj naj si mislim o tem srečanju. Ali je poslal Walterja ter njegovega prijatelja Auer sam, ali pa je to najlepša priložnost, da podtaknem Auerju to, zaradi česar sem prišel sem. Medtem ko so mi rojile po glavi te misli, je spregovoril oni drugi Avstrijec, ki je do tedaj molčal kot riba. Rekel je: «Vi ste pred kratkim prišli iz Londona. Tam poznam lepo dekle. Ko bi le vedel, kje je ona, danes!» Vprašal sem ga, kako se imenuje dekle. Njegov odgovor me je zadel kot strela z jasnega. Bilo je namreč isto dekle, ki sem ga že omenil, in ki mi je rekla, naj poiščem v Casablanci njenega dobrega prijatelja — Freddyja.

«To dejstvo ter še dejstvo, da sta mi že sama rekla, da «delata» za generala Auerja sta razblinili moje dvome.

Po našem prvem sestanku sem se z Avstrijcema srečaval bolj redko in seveda tajno. To pa ni bilo pravilno. Nekega dne je namreč Auer pričakal svoja dva agenta ves besen in začel kričati na njiju: «Vidva sta prav navadna nesposobneža, ki mi samo molzeta denar, medtem ko dejansko niti ne poznata onega neumnega Američana. Nihče od mojih ljudi ni vaju videl z njim, kar pomeni, da lažeta!»

S Freddyjem in Walterjem smo se zato dogovorili, da morata sposobnemu «dečku» pokazati, da dejansko poznata «neumnega Američana».

In to sta Avstrijca tudi storila. Bilo je to nekega večera. Avstrijca sta o tem obvestila že Auerja in vsi trije smo onega večera «krokali» v nekem od najbolj elitnih nočnih lokalov v Casablanci. Naša miza je bila tik poleg orkestra. Vse mize so bile zasedene, razen ene, ki je bila poleg naše mize. Ko smo pili šampanjec in jedli najdražja jedila že celo uro, je nastala v nočnem lokalu nenadoma grobna tišina in vsi pogledi gostov so se usmerili proti vratom, skozi katera je vstopila skupina mož, katere je vodil plavolas velikan, general Auer, ki se je hotel na lastne oči prepričati, da njegova agenta prav zares poznata «neumnega Američana».

«Ko sem se čez dva ali tri dni ponovno sestal s svojima Avstrijcema, sta mi rekla, da je Herr general navdušen ter da jima povsem zaupa.»

Od tedaj je general Auer večkrat dokazal, da povsem zaupa svojima agentoma, in tako je prišel čas, da Coster izpolni nalogo, zaradi katere je prišel v Casablanco, namreč da «vrže» vest, da se bo ameriško izkrcanje začelo v Dakarju. Coster je namreč opazil, da je Auer «zrel» in je zato naročil Freddyju ter Walterju, naj ga «obvestita», da se bodo zavezniki ob koncu jeseni leta 1942 izkrcali pri Dakarju.

«Naslednjega dne popoldne sta prišla k meni Walter in Freddy vsa navdušena. Ko sta namreč izročila Auerju podatke o kraju izkrcanja, je ta navdušen začel vzklikati: «Ameriškim svinjam bomo že mi pokazali! Pripravili jim bomo zanko, iz katere se zares ne bodo tako lahko izvlekli!»

Coster zaključuje:

«In ko smo zajeli nekega nemškega polkovnika, ki je poveljeval maloštevilnim nemškim četam na izkrcevalnem področju, nam je zaprepaščen rekel: «Od kod vendar vi tukaj, ko pa smo vas pričakovali pri Dakarju?»

William Holden in Dana Reed. Oba imata v rokah kipca, nagrado «Oskarn; Holden kot najboljši prvi igralec v l. 1953 (v filmu «Stalag 17»), Dana Reed pa kot najboljša druga igralka (v filmu «Od tu do večnosti»).

Prva ameriška atomska elektrarna

Ameriška komisija za atomsko energijo je objavila načrte za gradnjo in obratovanje prve atomske elektrarne normalne velikosti, ki jo bodo zgradili po predlogu družbe «Duquesne Light Company of Pittsburgh», na področju Pittsburgha. Komisija je nadalje z družbo «Westinghouse Electric Corporation» podpisala pogodbo za izdelavo projekta in gradnjo reaktorja ali atomske peči za proizvodnjo toplote in pare, ki sta potrebni za obratovanje elektrarne; komisija pa bo dobavila cepljivi material za obratovanje reaktorja.

Novi reaktor in elektrarna sta prva od petih načrtov, katere je prejšnji teden v programu za razvoj atomske energije v miroljubne namene očrtal član komisije, fizik dr. Henry D. Smith. Ker bo nova elektrarna zgolj poskusnega značaja ne pričakujejo, da bodo v njej lahko proizvajali električni tok po nižji ceni kot ga dobijo v hidro, oziroma kaloričnih elektrarnah.

Cilj omenjenega načrta je, pridobiti več konstrukcijskih in tehnoloških izkušenj kot pa bi jih dobili pri obratovanju male elektrarne ter določiti natančne obratne stroške v zvezi z bodočimi projekti.

Reaktor, ki je znan pod imenom «neprodušni vodni reaktor» bo hlajen in uravnavan z navadno vodo pod določenim pritiskom. Kot gorivo pa bodo uporabljali nekoliko oplemeniten uran, to je uran z večjo koncentracijo urana 235, kot ga najdemo v naravi. To vrsto reaktorja so izbrali zato, ker so raziskave in razvoj mnogo bolj napredovale kot pri drugih vrstah reaktorja. Podoben tip reaktorja so izdelali tudi za prvo atomsko podmornico «Nautilus», ki so jo splovili januarja. Računajo, da bo reaktor nove atomske elektrarne zadostoval za proizvodnjo 60.000 kilovatov elektrike za prodajo in za kritje potreb elektrike za elektrarno samo.

Na letošnjem spomladanskem velesejmu v Frankfurtu (od 7. do 12. marca) si mogel videti tudi take tipične tirolske narodne kipe.

TRST, sreda 14. aprila 1954

VREME Vremenska napoved za danes: Napovedujejo pretežno jasno vreme z manjšimi krajevnimi pooblačitvami. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 14 stopinj; najnižja 7 stopinj.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 14.40: Poje mladinski pevski zbor državnega učiteljišča iz Tolmina. **Trst II.:** 18.00: R. Strauss: Don Juan. **Trst I.:** 21.05: G. Donizetti: «Ljubezenski napoj», op. v 2 dej. **Slovenija:** 17.10: Domače pesmi.

NOVICE VSEGA SVETA

Znanstvenik Oppenheimer obtožen filokomunizma

Najsposobnejši ameriški znanstvenik je bil graditelj prve vodikove bombe - Zaradi preiskave so mu začasno prepovedali dohod do vseh atomskih tajnosti

WASHINGTON, 13. — Komisija za atomsko energijo je začasno odstavila znanega znanstvenika za jedrsko fiziko J. Roberta Oppenheimerja in mu prepovedala dohod do atomskih tajnosti zaradi njegovih svoječasnih zvez s komunisti.

Oppenheimer, ki je izdelal prvo atomsko bombo, je bil odstranjen «že pred meseci», kakor se je danes izvedelo, zaradi preskave, ki je v teku, da bi ugotovili, kaj je resnice na obtožbah, ki so bile izrečene proti njem.

Znanstvenika obtožujejo predvsem sledečih stvari: da je imel v preteklosti precej pogoste stike s komunističnimi organizacijami, da je sprejel na delo v atomsko tovarno v Los Alamosu komuniste ali bivše komuniste (tovarno je vodil on sam), da je dal FBI podatke o komunističnih sestankih v preteklosti, katerim je tudi on prisostvoval, ki so v protslovju, da ni obvestil ameriških oblasti o neuspelem poskusu nekega sovjetskega agenta, da bi ga pridobil za delovanje v prid Sovjetske zveze, da se je leta 1949 odločno uprl izdelovanju vodikove bombe. Preiskavo proti znanstveniku vodi komisija pod predsedstvom bivšega tajnika vojske Gordona Grayja.

Oppenheimer je bil predsednik važnega posvetovalnega odbora pri komisiji za atomsko energijo. Kljub hudim kritikam, ki so jih izrekli proti njemu nekateri politiki in bivši komunisti, so ga lani junija vseeno imenovali za predsednika te komisije.

Leta 1950 ga je bivši komunist Sylvia Crouch obtožil, da je bil komunist. Crouch je to izjavo podal pred odborom za protiameriško delavnost v Kaliforniji. Takrat je Oppenheimer zanikal obtožbe.

«New York Times» piše, da so obtožbe o komunizmu proti Oppenheimerju že stare. Po večini so jih poslali v proučevanje komisiji za atomsko energijo, Beli hiši, departmaju za pravosodstvo, državnemu departmaju in departmaju za obrambo. Preiskavo so pričeli kmalu po imenovanju Straussa za predsednika komisije za atomsko energijo.

Po pisanju «New York Timesa» je Oppenheimer pripravil 43 strani obsegajoč odgovor na omenjene obtožbe. V njem ne zanika svojega sestajanja s komunisti, vendar pa trdi, da se je razočaral nad komunizmom med vojno.

Petrov zahteval zatočišče v Avstraliji

CANBERRA, 13. — Ministrski predsednik Menzies je danes sporočil parlamentu, da je tretji tajnik sovjetskega veleposlaništva Vladimir Petrov zahteval od avstralskih oblasti političnо zatočišče, ki so mu ga dale. Obenem je ministrski predsednik dejal, da je Petrov izročil avstralski policiji «veliko število dokumentov.» Predlagal je parlamentu, naj bi se ustanovila posebna komisija, ki naj bi s prihodnjim tednom pričela raziskovati o vohunskem delovanju v Avstraliji. Neki vladni funkcionar pa je sporočil, da je Petrova žena še vedno v poslopju ambasade in da bo verjetno zahtevala povratek v domovino. Petrov je podal tudi izjavo, v kateri pravi, da ne veruje več v večvrednost Sovjetske zveze. V vladnih krogih menijo, da bo ta pobeg zelo vplival na izid parlamentarnih volitev, ki bodo v kratkem. Pobeg naj bi bil voda na mlin protikominformistične politike Menziesa.

Varnostni organi kakor tudi obmejna policija so prejeli navodila, po katerih ne sme pustiti iz Avstralije nobene osebe, ki je navedena v dokumentih, ki jih je Petrov izročil avstralski vladi.

Sovjetsko veleposlaništvo se je zanimalo pri avstralski vladi za odločitev Petrova. Zahtevalo je tudi, naj bi sovjetskemu predstavniku dovolili zasebni razgovor z njim. Zahtevo so odklonili. Varnostni organi so Petrova zelo zastražili, ker naj bi bil v veliki nevarnosti.

VELIKA PREVARA

(Nadaljevanje s 3. strani)

narodovalnih zakonov. Poslala sta tujim sodnikom jasno pismo in lepo razložila, da nimaš ti, železna kletka, prav nobene pravice do njiju, da sodijo vate prej tisti, ki se neprestano vadijo v dlakocepskem preobračanju in zavijanju zdravih pravnih pojmov in bi z neznanskim užitkom radi gledali v tvojem objemu borce za človeške pravice in jih sodili.

In glej: predsednik tujega sodišča je prebral pismo, italijanski zagovornik slovenskih borcev ga je podprl z vrsto tehtnih razlogov, tako tehtnih, da so se tožniki in sodniki prepričali, kako krivični so pozivi, ki postavljajo pravno stanje na glavo; saj ti, tuja kletka, sploh nimaš pravice do slovenskih borcev za človeške pravice.

To je nov dokaz, da so italijanske glave dovzetne za pravilno, zdravo človeško umovanje, da so naklonjene prijateljskemu sporazumevanju s sosedi in da verjetno soglašajo z zahtevo obeh obtoženih borcev, naj se vate, železna kletka, zaprò kvečjemu tisti, ki povzročajo take pozive, svoji domovini in svojemu narodu v nečast in sramoto. Oni naj se spreobrnejo k načelom mirnega sožitja ob mejah in po mešanih krajih, da ne bodo več sramotili italijanskega naroda z brezkončnim oživljanjem ustavno pokopanih raznarodovalnih zakonov.

Pismo obeh slovenskih borcev, ki je ovrglo zlagano beneško pravdo, postani temelj obrambe za druge slovenske ljudi, ki se jim obetajo podobni pozivi. Zgled obeh slovenskih borcev, ki se nista zmenila zate, železna kletka, bodi spodbuda za druge, da bodo ta moški zgled posnemali in se za nič na svetu ne dado zvabiti med tvoje trde kline, kjer naj bi se teptalo človeško dostojanstvo.

Ne, železna kletka, tvoji gospodarji ne bodo večno zapirali bojevnikov za pravico in svobodo. Fašistične krivice, ki se marsikod še godijo in slonijo na veliki ali celo na največji prevari, morajo prenehati. Ljudske množice bodo razbile tvoje trdne kline in naperdujoče človeštvo bo izhajalo brez tebe.

P — in

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

PRIPRAVE BENEČANOV NA KONGRES

Konferenca DFS v Čedadu in izvolitev delegatov

Proučili so gospodarska in narodna vprašanja

Zanimanje za 2. kongres Demokratične fronte Slovencev v Italiji ne vlada samo med goriškimi Slovenci, ampak tudi med našimi brati v Beneški Sloveniji. Da bi se tudi oni kar najdostojneje pripravili na ta dogodek, so 4. aprila sklicali v prostorih DFS v Čedadu konferenco svojih članov. Vabilu so se odzvali delegati vseh slovenskih občin.

Tajnik za Benečijo jim je poročal o dosedanjem delu in o smernicah za prihodnost. Govoril so tudi o pripravah za kongres, ki bo še ta mesec v Gorici, in sklenili nanj poslati svoje najboljše ljudi.

Po poročilu so prisotni posegli v diskusijo, ki je trajala precej časa in v kateri so se govorniki dotaknili vseh važnih vprašanj iz življenja beneških Slovencev. Obravnavali so resno gospodarsko stanje posameznih občin, trdo življenje njenih prebivalcev in poudarili veliko narodno zavednost teh ljudi, ki že skoraj eno stoletje stojijo na braniku narodnih pravic in svojega materinega jezika.

Obisk podpredsednika Združenja zdravnikov

Te dni se je v Gorici mudil podpredsednik Zdravniškega združenja senator Stefano Perrier. Obiskal je goriški bolnici in goriškim oblastem in zdravnikom obljubil, da se bo po svojem združenju pozanimal pri vladi za združitev obeh civilnih bolnišnic v skupno bolnico v Ul. Vittorio Veneto. V ponedeljek zvečer je tudi predaval goriškim zdravnikom in drugim delavcem z zdravstvenega področja o zakonskem osnutku poslanke Merlin glede javnih hiš.

Darilo Podpornemu društvu

N. N. - Gorica daroval za Podporno društvo 15.000 lir. Prav lepa hvala.

Velikonočne počitnice

Kakor javlja ministrstvo za javno vzgojo, bodo letos trajale velikonočne počitnice za vse vrste šol 5 dni. Zadnji dan pouka bo v sredo; naslednji teden v torek pa bo v vseh šolah zopet redni pouk.

Urnik trgovskih obratov za praznike

Zveza trgovcev goriške pokrajine sporoča, da bodo za praznike vse trgovine goriške pokrajine imele sledeč urnik:

sobota 17. aprila: vse trgovine bodo lahko zvečer odprte do poljubne ure; pekarne in mlekarne bodo poskrbele za prodajo kruha, mleka tudi za naslednji dan;

nedelja 18. aprila izvzemši cvetličarne, ki bodo odprte do 13. ure, bodo vse trgovine ves dan zaprte;

ponedeljek 19. aprila: pekarne in mlekarne bodo odprte dopoldne, dokler ne bodo razprodale kruha in mleka; cvetličarne bodo odprte do 13. ure, vsi ostali trgovski obrati bodo ves dan zaprti.

Pokriti zelenjadni trg bo v nedeljo 18. in v ponedeljek 19. t. m. ves dan zaprt.

Podaljšanje urnika javnih lokalov

Zveza trgovcev goriške pokrajine sporoča, da je kvestor goriške pokrajine izdal dovoljenje, da bodo za praznike, in sicer dne 17., 18. in 19. t. m., vsi javni obrati, izvzemši vinotočev in pivnic v Gorici, Tržiču in Gradežu, lahko imeli neprekinjen večerni urnik. V ostalih krajih omenjenih občin bodo javni obrati v zgoraj navedenih dneh lahko podaljšali večerni urnik za tri ure.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

SODIŠČE OPROSTILO ŠOFERJA KI JE POVOZIL STARO ŽENICO

Zornenonova je v bolnišnici zaradi resnih poškodb kmalu po nesreči umrla

Včeraj dopoldne se je pred kazenskim sodiščem v Gorici moral zagovarjati 28-letni šofer Sergio Frandoli iz kraja Poggio Terza Armata štev. 75. Obtožnica, katero je predsednik sodišča Suic prečital v začetku razprave, navaja med drugim, da je obtoženi kriv smrti 83-letne Marije Zorzenon iz Turjaka, Ul. Dante 3.

23. septembra lanskega leta so bili orožniki v Turjaku obveščeni, da je avto Zelenega križa odpeljal v bolnico zelo hudo ranjeno žensko, ki je postala žrtev cestne nesreče. V bolnici je zdravnik policiji izjavil, da je nesrečna oseba 83-letna Marija Zorzenon, ki si je pri cestni nesreči poškodovala kolk in desno ključnico ter je njeno stanje zelo resno. Orožniki so začeli takoj preiskavo in izvedeli v baru v Ul. Marconi, kjer se je zgodila nesreča, da je motorno vozilo, ki je prizadelo poškodbe ponesrečenki, vozil mladi šofer Frandoli. Mladenič se je na poziv orožnikov takoj prijavil in povedal, da je 23. septembra ob odhodu iz bara ob 17. uri popoldne hotel spraviti tovorni avto, ki je last nekega podjetja iz Trsta, na dvorišče v bližini lokala, ker je imel v kraju še druga opravila. Zavozil je na cesto, pogledal na levo in desno, zatrobil in se zadensko pomikal proti dvorišču. Nenadoma je slišal klic dečka, ki je stal onkraj ceste, in prestrašen ustavil vozilo. Pod zadnjimi kolesi je ležala stara ženica v mlaki krvi; fant jo je naložil na vozilo in takoj odpeljal v bolnico ter odšel domov, ker se je zdelo njeno stanje precej dobro. Šele drugo jutro je po pozivu orožnikov izvedel, da je Zorzenonova umrla zaradi posledic nesreče. Nesreča ga je zelo prizadela, saj se mu je kaj takega zgodilo prvič, odkar vozi.

Sodišče je upoštevalo neizkušenost šoferja in precejšnjo pažnjo pri premikanju vozila; ugotovilo je tudi njegovo zanimanje za ponesrečenko in ga končno oprostilo, ker dejanje, ki ga je storil, ni kaznivo po zakonu.

Nenasitni pijanci

Med drugimi sta se včeraj morala pred goriškimi sodniki zagovarjati tudi 32-letni Livio Apostoli iz Tržiča, Ul. Rossetti 12 ter 43-letni Giuseppe Geigerle iz Tržiča, Ul. Venezia 33. Obtožena sta bila, da sta s skupino osmih domačinov povzročila prepir in pretep v krožku ENAL v Panzanu.

4. oktobra 1953 se je skupina moških po eni uri popolnoči ustavila pred ENAL v Panzanu, ki ga vodita zakonca Tranquillo. Apostoli je v spremstvu ostalih stopil v lokal ter zahteval od Regine Tranquillo, naj jim nalije vina. Ženska je zavrnila prošnjo, češ da je lokal že zaprt za točenje alkoholnih pijač zaradi pozne ure. Nobena beseda ni pomagala, Apostoli je vztrajal pri svojih zahtevah. Tranquillo je poklicala moža, ki je že spal v sosednji sobi in kmalu se je vnel prepir, v katerem sta bila Apostoli in Gengerle najbolj glasna in zahtevna. Ker ni imel druge izbire, je Tranquillo prijel za steklenico oranžade in z njo zamahnil po zraku proti Apostoliju, toda Geigerle ga je pravočasno ustavil. Steklenica je razbila Geigerlovo zapestnico razbito steklo pa mu je ranilo roko. Kri je pomirila razburjene duhove in prepir se je končal.

Goriško sodišče ni obsodilo nobenega izmed obtožencev, ker zakonca Tranquillo nista vložila obtožbe.

Predsednik sodišča dr. Suich, državni pravdnik De Marsi, zapisnikar Omeri.

Požar v kleti

Preteklo noč okrog tretje ure je v kleti najemnikov Baderja in Genovesija v Ul. Manzoni štev. 37 nastal požar. Na kraj so takoj prihiteli gasilci, ki so v kratkem času pogasili ogenj in tako odstranili vsako nevarnost za nadaljnjo razširitev ognja. Vzroki, zaradi katerih je prišlo do požara, še niso ugotovljeni. Po prvih preiskavah policije je razvidno, da je bilo v omenjeni kleti snetih pet vrat, kar ni izključeno, da so se neznanci ponoči prikradli v klet in na nakšen način povzročili požar.

Škoda znasa okrog 60 tisoč lir. Zgorelo je motorno kolo, rabljena oblačila, ki so bila shranjena v nekem zavoju, ter drva.

Natečaj

S prefektovim dekretom je bil v goriški pokrajini razglašen javni natečaj na podlagi naslovov in izpitov za eno mesto občinske babice v Gorici. Kraj bivališča babice je Ločnik.

Prošnjo za sprejem k natečaju je treba vložiti na prefekturi do 15. junija opoldne.

Na Goriškem še vedno hladno

Na Goriškem kot drugod je še vedno zelo hladno vreme, ki prinaša nemalo skrbi vsem, posebej pa še našim kmetovalcem in sadjarjem. Drevje na Goriškem se je že skoraj popolnoma odelo v cvetočo obleko, toda hud mraz mu lahko še vedno prizadene škodo. Prav tako je to vreme nevarno za krompir in grah ter za ostale pomladanske posevke, še posebej če nastopi slana, ki pa se je do sedaj na srečo pojavila le tu in tam v zelo majhnem obsegu.

Na razstavi ukradeni dve sliki

Rimski slikar Rocco Murmura, ki je te dni razstavljal svoja slikarska dela v dvorani «Circolo della Stampa» na Korzu Italia, je v ponedeljek prijavil goriški policiji tatvino dveh slik.

Tatvino so izvršili v času med 16. in 17. uro v nedeljo popoldne. Neznanec, ki je odnesel sliki zabeleženi v katalogu s številkama 58 in 33 z naslovom «Galline» in «Via Appia», je izkoristil čas, ko je bila v dvorani odsotna oseba, določena za nadzorovanje slik. Sliki sta bili vredni ena 8 tisoč druga 15 tisoč lir.

50 milijonov za gradnjo ljudskih hiš

Ministrstvo za javna dela je odobrilo državno pomoč v znesku 50 milijonov lir za gradnjo ljudskih hiš v goriški pokrajini. To vest je objavilo tajništvo socialdemokratske stranke v Gorici v ponedeljek zvečer po prejemu telegrama iz Rima od svojega predstavnika v ministrstvu.

Zborovanje slepih

V nedeljo dopoldne je bilo v Gorici zborovanje slepih za goriško pokrajino. Zastopanih je bilo približno 100 članov Zveze slepih. Predsednik sekcije je med svojim poročilom omenil delovanje Zveze v preteklem letu in zakonski osnutek poslanca Pieracinija za dodelitev pokojnine najpotrebnejšim članom Zveze slepih. Na zaključku zborovanja so bili izvoljeni delegati za pokrajinsko zborovanje slepih, ki bo v kratkem v Vidmu, kjer je sedež Zveze slepih za pokrajine Belluno, Treviso, Gorico in Videm. Med drugimi je bil za delegata izvoljen tudi dr. Leopold Bohič.

Do 15. aprila prijavite vojno škodo

Finančni urad iz Gorice obvešča vse prizadete, da lahko samo do vključno 15. aprila vložijo nove prošnje za povračilo vojne odškodnine na podlagi zakona od 27. decembra 1953. Prošnje lahko prizadeti vložijo na finančno intendanco v Gorici, ki ima svoje prostore na Korzu Verdi, in sicer vsak dan od 9. ure do 12. ure, v četrtek pa bo urad deloval za stranke tudi od 16. ure do 19. ure. Prizadeti lahko svojo prošnjo naslovijo tudi direktno na generalno direkcijo za povračilo vojne škode v Rim.

KINO

CORSO. 16: «Imenujte me madam», barvni film. G. Sanders in E. Norman.

VERDI. 16.30: «Človek, žival in kreposti».

CENTRALE. 17: «Indianopolis», C. Gable in B. Stanwick.

VITTORIA. 17: «Mesto, ki ne spi», G. Young.

MODERNO. 17: «Vkrcanje o polnoči», L. Rossi.

Poletni urnik brivnic in frizerskih salonov

Zveza rokodelcev goriške pokrajine sporoča, da bo v petek 16. t. m. stopil v veljavo letni urnik za brivnice in frizerske salone. Urnik je sledeči: od torka do petka od 8. do 12.30 in od 15. do 19.30; v soboto od 8 do 12.30 in od 15. do 20 ure; v nedeljo od 7.30 do 12.30 ure.

Navedeni urnik bo veljal do 15. septembra 1954.

Na dan velike noči ter velikonočnega ponedeljka bodo brivnice in frizerski saloni ves dan zaprti.

DEZURNA LEKARNA: Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Pontoni-Bassi, Raštel 26 - tel. 33-49.

Vse prijatelje in znance obveščamo, da je po hudi bolezni umrl naš dobri in skrbni soprog in oče

Jože Cigoj

trgovec

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo 14. t. m. ob 14. uri iz hiše žalosti v Ulici sv. Ivana št. 7.

Žalujoči: soproga, hčerki in ostalo sorodstvo.

Vsem članom in prijateljem Dijaške Matice javljamo žalostno vest, da je v ponedeljek 12. t. m. umrl njen zvesti sodelavec

JOŽE CIGOJ

Pogreb bo danes, v sredo ob 14. uri iz domače hiše v Ulici sv. Ivana št. 7.

Družini in sorodnikom pokojnega izrekamo naše globoko sožalje.

ODBOR DIJAŠKE MATICE

Kino na Opčinah

predvaja danes z začetkom ob 18. uri film:

«ZLOBNO VABILO»

Igra WAN JONSON.

ŠPORTNI DNEVNIK

MEDNARODNA PLAVALNA PRIREDITEV V POKRITEM KOPALIŠČU

WIELEMA, GERARD-NOVAK, LEHMANN NAVDUŠILI BLIZU 2000 GLEDALCEV

Na sporedu so bili tudi skoki z 10-metrskega stolpa

Lepa je bila prireditev v ponedeljek zvečer v pokritem novem kopališču. Nova športna stavba nudi že sama po sebi krasen pogled, bodisi na bazen z zelenkasto vodo ter skakalni stolp, bodisi na prostorne tribune za gledalce. Vendar pa tribune že tudi niso nič kaj preveč prostorne če gre za prireditev, kakršna je bila v ponedeljek.

Kot je pri vseh mednarodnih prireditvah navada, se je tudi v ponedeljek pričelo s predstavljanjem. Imena kot Wielema, Novak, Garritsen ter Lehmann, Hirsch, Romani itd. so pri gledalcih izzivala ploskanje; toda navdušenje je zlasti veljalo komaj 14-letni Holandki Kraan, ki že beleži v svoji plavalni karieri rezultate pod 1'10" na 100 m prosto.

V prvi mednarodni točki so nastopili moški na 200 m - metuljček. Med štirimi plavalci so bili trije Nemci in Italijan Lorenzelli. Razvila se je ostra borba med Hirschem in Lorenzellijem, ki jo je Nemec končal s svojo zmago, medtem ko je Lorenzelli z drugim mestom še vedno uspel izenačiti italijanski državni rekord.

Na 200 m prsno za ženske sta plavali samo Holandka Welling in Madžarka (sedaj Belegijka) Gerard-Novak. Velika Holandka se nima dodelanega stila in bo gotovo še lahko dosegla boljše uspehe. Plavalki sta plavali skoraj ves čas vštric in zdelo se je, da je z zadnjim zamahom Novak le prva udarila po cilju. Toda sodniki, ki so videli boje, so prisodili zmago Wellingovi. Sicer pa je šlo le za desetinko sekunde.

Ko so Wielema, Kraan in Italijanka Visciani plavale na 100 m prosto, je Wielema zlasti navdušila gledalce s svojim perfektnim obratom. Zdelo se je, da se prav nič ne trudi in vendar je pustila precej za seboj ostali dve tekmovalki.

Tudi na 100 m - metuljček sta nastopili le dve plavalki, in sicer Holandka Garritsen in Italijanka Furiosi. Moči obeh tekmovalk so bile precej različne. Garritsen je v nasprotju z Wielemo in Kraan prava atletinja.

Svojevrstna je bila naslednja točka, kjer je evropski prvak na 400 m Lehmann tekmoval s šestimi mladinci, ki so plavali v štafeti. Prvi še ni mogel Lehmanu do živega, drugi pa se je že prej obrnil kot on in je tudi prej preplaval svojih 66 m kot Lehman, ki je seveda do tedaj že preplaval dvakrat po 66 m. Prvih 100 m je Lehman preplaval v času 1'5" in nekaj desetink, 200 m pa v 2'18".

Na 200 m prsnot so nastopili štirje plavalci: Cupaiuolo, Gasparini, De Carli in Nemec Lang. Zmagal je Gasparini, čeprav mu je Lang dlje časa zelo blizu sledil.

Na 100 m hrbtno sta nato plavali le Wielema in Manazzon (It.). Wielema ni imela namena se truditi za rezultat, ker bi jo tri nastopi preveč zmučili. Objavili so, da bo plavala zgolj za ekshibicijo. Vendar pa je že pri prvih zamahih postalo jasno, da ji ne bo težko zmagati. Plavala je z izredno lahkoto — vsaj gledalcem se je tako zdelo — in prišla na cilj znatno pred Manazzon.

Na 100 m prosto je nastopil Nemec Hirsch, ostali pa so bili italijanski plavalci Romani, Crovetto in Elmi. Romani je italijanski rekorder v prostem plavanju na vseh progah od 100 do 1500 m. V ponedeljek pa ni mogel proti Hirschu ničesar opraviti, zlasti ker je Nemec s krasnim obratom obakrat precej pridobil. Hirsch je edini plaval pod minuto.

Plavalka Gerard - Novak je nato prikazala plavanje v mešanih stilih; najprej je plavala 33 m prsno, nato hrbtno, zatem metuljček in končno prosto. Vendar pa se je metuljčkov stil razlikoval od poznanega metuljčka: stil, v katerem je plavala Novak, se imenuje metuljček - delfin in za oko ni posebno lep.

Skakalca Petronio in Goetz sta navdušila občinstvo z nekaterimi uspelimi skoki. Zlasti so bili efektni istočasni skoki obeh skakalcev.

Za zaključek sta nastopili še dve stafeti. Prva je bila mešana — tako po sporedu kot po sestavi. Najprej sta Wielema in Campregher plavali hrbtno, nato Welling in Novak prsno, zatem Furiosi in Garritsen metuljček in končno Visciani in Kraan prosto. Zmagala je štafeta Campregher, Novak, Garritsen, Kraan, za Rar je zlasti mnogo pripomogla zadnja.

Med moškima štafetama 3x100 m je zmagalo italijansko moštvo Romani, Crovetto, Elmi pred kombiniranim moštvom Hirsch, Lehman, Lorenzelli.

Tehnično je prireditev vseskozi uspela, nepotrebne pa so bile nekatere nevšečnosti pri občinstvu. Na prostoru, kjer sedeži niso bili oštevilčeni, je bilo najbrž manj prostora, kot pa so prodali vstopnic. In potem so nastali prizori, ki niso bili niti v čast prireditelju, še zlasti vpričo inozemskih gostov. Prepričani pa smo, da se te stvari ne bodo več dogajale.

Rezultati:

100 m metuljček: 1. Hirsch (Nemč.) 1'12"1; 2. Lorenzelli (It.) 1'12"5; 3. Lang (Nemč.) 1'15"2.

200 m prsno - ženske: 1. Welling (Holand.) 3'0"1; 2. Gerard-Novak (Belg.) 3'0"2.

100 m prosto - ženske: 1. Wielema (Holand.) 1'7"2; 2. Kraan (Holand.) 1'10"9; 3. Visciani (It.) 1'15"3.

100 m metuljček - ženske: 1. Garritse (Holand.) 1'22"9; 2. Furiosi (It.) 1'31"2.

400 m prosto: 1. Lehmann (Nemč.) 4'47"9; Štafeta 6 x 33 4'43"5.

200 m prsno: 1. Gasparini (It.) 2'52"2; 2. Lang (Nemč.) 2'55"4; 3. De Carli (It.) 3'01"5; 4. Cupaiolo (It.) 3'05"9.

100 m hrbtno - ženske: 1. Wielema (Holand.) 1'18"9; 2. Manazzon (It.) 1'25"1.

100 m prosto: 1. Hirsch (Nemč.) 59"; 2. Romani (It.) 1'0"2; 3. Crovetto (It.) 1'03"2; 4. Elmi (It.) 1'04".

Štafeta 4 x 100 m meš. — ženske: 1. «A» (Campregher, Novak, Garritse, Kraan) 5'32"3; 2. «B» (Wielema, Welling, Furiosi, Visciani) 5'36".

3 x 100 m prosto: 1. «A» (Romani, Crovetto, Elmi) 3'07"6; 2. «B» (Lehmann, Hirsch, Lorenzelli) 3'08"3.

Severna Italija 3 Južna Nemčija 1

BOLOGNA, 13. — Danes popoldne je bila tukaj mednarodna tekma med mladinskima nogometnima reprezentancama Severne Italije in Južne Nemčije. Italijani so nastopili v tej postavi: Stefani, Rora, Corsini, Turchi, Bernasconi, Invernizzi, Valentinuzzi, Pivatelli, Virgili, Tortul, Cadé II.

V 6' prvega polčasa zabije prvi gol Pivatelli, potem ko se je žoga po močnem Tortulovem strelu odbila od desnega stebra. Sest minut pozneje doseže gol Virgili, potem ko je nemški vratar žogo že dvakrat odbil. Tudi v drugem polčasu zabije gol Virgili v 22', medtem ko dosežejo Nemci svoj edini gol v 31'.

ŠE ZADNJI DAN MOTODIRKE PRESENEČENJA

ZMAGAL JE PROVINI (Mondial)

V zadnjih kilometrih je moral vodeči Venturi odstopiti zaradi okvare na motorju

Velika II. motodirka po Italiji se je v nedeljo v Bologni zaključila. Od 550 dirkačev, ki so startali, jih je prispelo na cilj v Bologno 177. To majhno število pa nikakor ne gre na rovaš motorjev, ki so preizkušnjo odlično prestali; manj so vzdržali vozači. (Upoštevati je tudi treba, da sta M.V. in Parilla odstopila).

Motorji so pokazali velike sposobnosti. Že mali 75 ccm motorji so na dolgi vožnji, na kateri ni manjkalo tudi ovir, dosegli povprečno brzino čez 82 km.

Kakor so bile vse etape več ali manj živahne že po raznih spremljajočih dogodkih, tako tudi zadnja etapa ni ostala brez presenečenja. Venturi, ki je na Mondialu vodil in ga skoraj nihče ni mogel več ogrožati za prvo mesto, je moral v zadnji etapi kloniti zaradi okvare motorje, ki ga je prisilila, da je odstopil. Vendar je imel Mondial še drugega izvrstnega vozača v osebi Provinija, ki je prevzel Venturijevo dedščino in svoji znamki priboril prvo mesto.

Rezultati:

Kategorija 75 ccm: 1. Rippa En. (Laverda) 5,2'33", povprečno 87,853; 2. Pasini (Laverda) 5,3'2"; 3. Ghiro (Ceccato) 5,5'13"; 4. Mencaglia (vsi ostali do 15. na Laverdi).

Kategorija do 100 ccm: 1. Gandossi (Ducati) 4,50'57" povprečno 91,355; 2. Scamandri (Ducati) 4,52'52"; 3. Miani (Ducati) 4,53'8".

Kategorija do 125 ccm: 1. Fonti (Mondial) 4.31'58" povprečno 97,732; 2. Tartarini (Benelli) 4.35'18"; 3. Riva (Rumi) 4,39'8".

Kategorija do 175 ccm: 1. Provini (Mondial) 3.47'20", povprečno 116,920; 2. Campana (Morini) 3,58'18"; 3. Maselli (Morini) 3,58'44".

SPLOSNA OCENA:

Kategorija 75 ccm: 1. Mariani (Laverda) 41.30'39", povprečno 82,290 km; 2. Rippa (Laverda) 41.38'13"; 3. Pasini (Laverda) 41.39'50"; 4. Apolloni (Laverda) 41.43'16"; 5. Mencaglia (Laverda) 41.55'44".

Kategorija do 100 ccm: 1. Zanzani (Laverda) 39.31'6", povprečno 86.440 km; 2. Maoggi (Laverda) 39.44'2"; 3. Gandossi (Ducati) 40.10'49"; 4. Carboncini (Laverda) 40.24'14"; 5. Zitelli (Ducati) 40.49'7".

Kategorija do 125 ccm: 1. Tartarini (Benelli) 36.33'6", povprečno 93.450 km; 2. Ciai (Rumi) 37.23'6"; 3. Vigorito (Rumi) 37.32'7"; 4. Romano (Rumi) 38.11'44"; 5. Pionava (Benelli) 38.15'58".

Kategorija do 175 ccm: 1. Provini (Mondial) 33.53'49", povprečno 100.700 km; 2. Manganelli (Morini) 34.19'22"; 3. Campana (Morini) 34.20'25"; 4. Bolognini (Morini) 35.25'58"; 5. Biasia (Mondial) 35.36'7".

ABSOLUTNA OCENA:

1. **PROVINI (Mondial) 33.53'49", povprečno 100,700 km na uro;**
2. **Manganelli (Morini) 34.19'22";**
3. **Campana (Morini) 34.20'25";**
4. **Bolognini (Morini) 35.25'58";**
5. **Biasia (Mondial) 35.36'07";**
6. **Baronciani (Ganna) 35.40'47";**
7. **Rondelli (Mondial 36.21'47";**
8. **Avoni (Morini) 36.27'07";**
9. **Tartarini (Benelli 125) 36.33'06";**
10. **Martinelli M. (Mi-Val) 36.34'21".**

JADRALNO LETALSTVO

Nov svetovni rekord v trajnostnem poletu

SAINT REMY DE PROVENCE, 13. — Dva mlada francoska pilota Bertrand Dauvin in Henri Couston sta na jadralnem letalu dosegla nov svetovni rekord v trajnostnem poletu. V zraku sta bila 57 ur in 10 minut. Prejšnji svetovni rekord, ki sta ga postavila Francoza Fronteau in Lebeau v januarju letos, je bil 56 ur 11 minut.

TORONTO, 13. — Kanadski prvak težke kategorije Earl Walls je nepričakovano premagal s k.o. v prvi rundi Tommyja Harrisona iz Los Angelesa, ki ga je šele pred dvema mesecema dobrima premagal po točkah v 10 rundah.

ŠAH

Filipovič in Lakovič prva na brzoturnirju

V ponedeljek je Srednješolsko - akademski športni klub priredil šahovski brzoturnir, ki se ga je udeležilo 11 igralcev. Turnir se je končal tako, da sta si prvo in drugo mesto delila Filipovič in Lakovič, 3. Baša, 4. Berginc, 5. Hrešćak itd.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 37-338 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 37-338 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60 finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 20, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za FLRJ: Agencija demokratičnega inozem. tiska, Drž. založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tek. račun pri Narodni banki v Ljubljani 606 - 7 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst